

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

AMOK – AKTIVNÍ STŘELEC

Autor práce: Pavel Nagel, DiS.

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. Jan Štáf

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2015

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce kpt. Mgr. Janu Štáfovi za metodické vedení při tvorbě této práce a kolegovi por. Bc. Pavlu Polákovi, za cenné rady a připomínky.

ABSTRAKT

NAGEL, P. *Amok – aktivní střelec : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2015. 77 s. Vedoucí práce : Mgr. Jan Štáf

Klíčová slova: aktivní střelec, amok, integrovaný záchranný systém, palná zbraň, střelba, škola, terorismus, útok, zpravodajství

Tato bakalářská práce je zaměřena na násilné útoky aktivního střelce, legislativu v oblasti držení palných zbraní, s akcentem na bezpečnostní postupy při řešení krizových situací. Z psychologického hlediska jsou zde vymezeny typologie útočníků, definovány potenciální cíle a motivace násilného jednání. Dále je zde nastíněn význam činnosti zpravodajských služeb, zmíněny rozdíly mezi hrozbou terorismu organizovanými skupinami a amokovým jednáním jednotlivce, zhodnocena aktuální situace v evropském regionu a USA, prezentovány případové studie a navržena opatření ke zvýšení efektivnosti bezpečnostního systému s možností implementace národních bezpečnostních programů.

ABSTRACT

NAGEL, P. *Amok Incidents – Active Shooter : Bachelor thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2015. 77 p. Supervisor : Mgr. Jan Štáf

Key words: active shooter, amok incidents, assault, fire-arm, Integrated Rescue System, intelligence, school, shooting, terrorism

This bachelor thesis is focused on violent assaults by active shooters, legislation governing the possession of firearms and safety procedures for crisis resolution. The typology of attackers is defined here in psychological terms, which is then followed by definition of potential targets, and finally the motivations behind violent behavior. The importance of the work of intelligence services is outlined here as well as the differences between legitimate terrorist threats from organized groups and threats from individuals running amok. It assesses the current situation in the European region and the USA, presenting several case studies and concluding with proposed measures to improve the effectiveness of the security system with the option of implementation of national security programs.

Obsah

Úvod.....	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2 Osoba pachatele – aktivní střelec	12
2.1 Typologie útočníků a jejich struktura, klasifikace chování.....	12
2.2 Varovné indikátory	14
2.3 Postup vedoucí ke spáchání násilí, cíle, druhy útoků, motivy.....	16
3 Legislativa v oblasti držení střelných zbraní.....	21
3.1 Různé úhly pohledu na držení a nošení palných zbraní u civilních osob.....	21
3.2 Resumé k dané oblasti	27
4 Prevence a význam zpravodajských služeb	29
4.1 Práce zpravodajských služeb a analytických oddělení policie	29
4.2 Analýza dat; hrozby a rizika, jejich prověřování, vyhodnocení	31
5 Řešení krizové situace - záměr proti aktivnímu střelci v ČR	34
6 Nejznámější kazuistika případů amoku	37
6.1 Případy amoku v celosvětovém měřítku	38
6.1.1 USA, Colorado, Columbine High School, 1999	38
6.1.2 USA, Blacksburg, Čo Sung-hü, 2007	41
6.1.3 Finsko, Kauhajoki, Matti Juhani Saari, 2008.....	44
6.1.4 Německo, Winnenden, Tim Kretschmer, 2009.....	45
6.1.5 Norsko, Oslo, ostrov Utøya. Anders Behring Breivik, 2011	48
6.2 Případy amoku v Čechách (Československu)	51
6.2.1 Československo, Praha 1973, Olga Hepnarová	52
6.2.2 Lesní vrah Kalivoda, 2005	55
6.2.3 Jindřich Pirner, 2011 a Barbora Orlová, 2014	59
6.3 Resumé k dané problematice amoku a navrhovaná řešení.....	62
Závěr.....	66
Seznam použitých zdrojů	69

Seznam zkratek	76
Seznam grafů	77
Seznam obrázků	77
Seznam tabulek	77

Úvod

V současné době je naše společnost téměř nepřetržitě vystavena informacím, kterými nás obklopují masmédia státních i komerčních společností z celého světa. Samotná dostupnost těchto informací je velmi snadno dosažitelná vlivem masivního rozvoje komunikačních technologií. V civilizované kultuře disponuje každý z nás minimálně jedním zařízením umožňujícím online přístup k internetu.

Největší pozornost zcela jistě mají zprávy s kriminálním podtextem, které vzbuzují obavu o lidský život. Zranitelnost naší euro-americké civilizace velmi významně ukázal den 11. září 2001, kdy došlo za pomoci unesených civilních letadel k sérii koordinovaných útoků na USA. Tehdy si naše společnost významně uvědomila, že musí čelit novému fenoménu mezinárodnímu terorismu a začala výrazně pociťovat obavu o svoji bezpečnost. A to zcela oprávněně. Aktuálně si i v tomto roce 2015 Evropa prožívá svoje malé „11. září“, kdy islámští radikálové coby aktivní střelci páchají ve jménu své víry ozbrojené útoky na občany, potažmo i na všechny evropské hodnoty, zejména ve Francii. Ohrožení je aktuální také v Německu, Belgii, Dánsku a dalších zemích. Evropa je nyní ve vysoké bezpečnostní a bojové pohotovosti.

Terorismus představuje bez jakýchkoliv pochybností mezinárodní hrozbu. Uvědomujeme si však tedy, že každý z nás, ať žije kdekoli na světě, se může stát při pravidelné návštěvě veřejně přístupných míst, jako jsou např. banky, zdravotnická zařízení, školy, pošty a mnohé další instituce, obětí útoku aktivního střelce? Tento druh útoku je daleko pravděpodobnější hrozbou pro běžného občana, nežli politicky nebo nábožensky motivovaný terorismus. Na tomto místě je nezbytné jednoznačně vymezit rozdíly mezi těmito fenomény a charakterizovat jejich rysy.

Podstatou terorismu je šíření strachu. Hlavním cílem tedy není fyzické zničení nepřítele na konkrétním území, ale jde o jistou formu psychologického nátlaku, vydírání, způsobení nejistoty a vyvolání hysterie. Nejčastěji je spojován s ideovými postoji a snahou o změnu politického režimu. Aktuálním problémem je snaha islámských fundamentalistů o vytvoření samostatného Islámského státu.

Amokové případy zahrnující střelbu v různých institucích, zdravotnických zařízeních, školách, týkají se výhradně násilného útočnicka a nemají hlubší ideologické pozadí. Aktivním střelcem je ozbrojený pachatel, který v krátkém časovém úseku dokáže povraždit či zranit co největší množství osob. Nejčastější útočnou zbraní je zbraň střelná, ale často se užívají výbušniny, chladné zbraně, bojové látky-plyny

a v neposlední řadě nelze vynechat vozidla. Vlastní aktivní střelec většinou mívá svůj útok promyšlen dopředu a jeho chování není náhodné. Nepřipravuje si plány ústupu po útoku, většinou nevyjednává a též není připraven se vzdát zasahujícím bezpečnostním složkám. Jeho primárním cílem je zavraždit či zranit co nejvíce osob. Z empirických výzkumů je známo, že takovou akci pachatelé většinou ukončí sebevraždou.

Ze shora uvedeného vyplývá, že v určitém pohledu lze amokové jednání subsumovat pod samotný terorismus. Podstatným rozdílem je skutečnost, že útoky aktivních střelců jsou charakterizovány diametrálně odlišným myšlením, které nelze zúčastněnými osobami mnohdy predikovat. Důsledky jsou potom katastrofální. Prvořadým cílem je zmaření co největšího množství lidských životů bez snahy dosáhnout změny nebo ochoty vyjednávat.

V rámci této práce se autor snaží poukázat na veškeré vlivy a faktory, které vedou budoucí pachatele k jejich deviantnímu chování.

Výchova jedince, ekonomický aspekt a mnoho dalších faktorů jsou určujícími činiteli ovlivňujícími naši osobnost a vedoucí k asociálnímu chování s katastrofálními následky pro společnost.

Implementace poznatků ze zahraničí, vzdělávání, aplikace národních bezpečnostních programů a kooperace jednotlivých složek může v tomto ohledu významně přispět a alespoň částečně eliminovat budoucí útoky aktivních střelců.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Každodenně jsme prostřednictvím masmédií informováni ve zprávách o spáchané trestné činnosti. Zcela přirozeně největší pozornost je soustředěna na násilná jednání, která nenechají nikoho chladným a vzbuzují důvodnou obavu o vlastní bezpečnost. Jeden z nejvýznamnějších fenoménů, který v nás vyvolává obavu, je terorismus. Tento pojem se stal po útocích v USA synonymem nejzávažnější ohrožení občanské společnosti, zatímco případy útoku aktivního střelce již registrovalo méně osob, přestože pravděpodobnost ohrožení tímto jedincem je výrazně vyšší. V rámci této práce jsou komparovány shora uvedené hrozby, analyzován profil pachatele a formou zpracování případových studií je poukázáno na aktuálnost tohoto tématu. Část je věnována legislativě z hlediska zákona o zbraních a střelivu, zdůrazněn je význam prevence a zpravodajských služeb.

Bakalářská práce ve své teoretické části využívá rešerši a analýzu dat zejména z písemných, ale i dalších dostupných relevantních pramenů týkajících se zejména problému amoku, aktivního střelce a psychologie, jakožto i zkoumání legislativy v oblasti držení střelných zbraní. Dále stanoví a využívá hypotézu, analýzu a následně syntézu relevantních dat, definici terorismu jako nadřazeného pojmu daného problému a zmiňuje činnost zpravodajských služeb. Bude zde aplikována metoda sociologického výzkumu.

V hlubším rozpracování tématu bude zkoumána a analyzována typologie a typy útočníků, etiologické modely masových vražd a rizikové faktory. Dále zde budou zkoumány varovné indikátory, které určují postup ke spáchání násilí a výběr atakovaných cílů. Budou určeny základní motivy jednání, druhy útoků a použití druhu zbraní. V dané části bude pomocí přehledné tabulky analyzován věk a počet útočníků ve vztahu k lokalitě místa činu a okrajově bude využita metoda kvantitativní.

V následné části bude hlouběji analyzován problém vztahu mezi násilnou kriminalitou typu amok a aktivní střelec ve vztahu k získávání a držení palných zbraní. Budou nastíněny různé úhly pohledu na tuto problematiku a ve vybraných zemích světa (USA, Evropa včetně České republiky). Závěrem bude učiněno resumé k dané oblasti.

V další části bude učiněn nástin nutné činnosti zpravodajských služeb a specializovaných analytických služeb policie a jejich získáváním dat, analýzou těchto dat s cílem je vyhodnocovat, určit rizika, vyhodnocovat je a činit příslušná opatření.

V rámci prevence bude zmíněna integrace preventivních metod a kooperace státních institucí.

Praktická část bakalářské práce se bude krátce zabývat celosvětovou statistikou za určité období, tedy kvantitativní metodou. Následně se bude zabývat řešením krizové situace – zákrokem proti aktivnímu střelci. V daném chronotoponu bude předložen sled činností policie od oznámení hrozby přes prvotní opatření a organizaci na místě události. V další části bude řešen vlastní zákrok proti aktivnímu střelci a činnosti po zákroku.

V další části práce budou podrobně analyzovány a komparovány jednotlivé nejznámější celosvětové kazuistiky a to jak z USA, tak i Evropy a v neposlední řadě i nejznámější případy z České republiky.

Cílem této uvedené kazuistiky-případové studie je předložit jednotlivé příběhy jedinců, jejich sociální a psychologické problémy, konkrétní postupy pachatelů a příčiny vzniku jejich jednání s většinou fatálními konci. Jedná se tedy o kvalitativní výzkum a metodu, která se zaměřuje na poznávání negativních sociálně-psychologických jevů, ergo jde o konkrétní podobu sociologického empirického výzkumu.

Podstatou této práce je zjistit vliv společnosti a impulsy, které spouštějí amokové jednání. Zhodnotit pravděpodobnost útoku aktivního střelce, jeho signifikantní indikátory s akcentem na nejčastější cíle a nejrizikovější oblasti. Snahou autora je prostřednictvím případových studií poukázat na aktuálnost tohoto tématu, zjistit úspěšnost zákroku jednotlivých bezpečnostních složek, zdůraznit význam zpravodajských služeb a navrhnout opatření ke zvýšení efektivity implementací poznatků ze zahraničí.

2 Osoba pachatele – aktivní střelec

2.1 Typologie útočníků a jejich struktura, klasifikace chování

Typologie útočníků amoku je celkem rozsáhlé téma. Jak je níže uvedeno, jejich primárními motivy mohou být teroristické i neteroristické, politické, extrémistické či individuální. Jedná se z pohledu psychologie o lidi s mentálním problémem jako např. narcisisté, sadisté, psychopati, paranoici či lidé s jinými mentálními dysfunkcemi. Ale může se jednat i osoby s nepsychopatickým základem. Základním osobním problémem může též být jejich diskriminace, ztráta zaměstnání, sousedské spory, vandalismus, msta, problémy ve škole s učiteli a spolužáky, šikana, problémy v zaměstnání, frustrace, nespokojenost, ukřivděnost, samotářství, deprese, sklony k sebevraždě atd..¹

Jednou z nejtragičtějších událostí jsou útoky žáků či studentů školy na své spolužáky. „Příčinu tohoto stavu lze spatřovat i v nedostatečné rodinné opoře. Rodiče se stále více cítí být přetížení výchovou svých dětí. Televize a počítač musí být často náhradními rodiči. Dětem pak chybí nezbytná pomoc, aby se naučily sociálnímu chování. Spouštěčem většinou nebývá jednotlivá událost, nýbrž celý řetězec negativních zážitků a chronických zatížení jako např. trvalé podceňování nebo odmítání.“²

„Pravý amok se vyznačuje určitou dynamikou vývoje. Je uvozen stádiem sklíčení, ve které ztrácí jedinec svou víru ve vnější svět a jeho řád, postižený upadá do stavu dráždivé slabosti. Typickým příkladem stádia sklíčení je dobrovolná sociální izolace.... Podle současných poznatků není amok překotný zločin, ke kterému dochází náhle a jakoby z ničeho nic. Podle etiologického modelu se amok jeví jako konečná fáze déle probíhajícího procesu.“³

¹ KOSKELAINEN, Mari. *Evidence Based Knowledge on Violence Risk Indicators*. Tampere, 2012, s. 18.

² PROTIVÍNSKÝ, Miroslav. *Šikanfakt* [online]. 2009 [cit. 2012-12-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/soubor/sikanfakt-pdf.aspx>>.

³ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. Plzeň, 2004, s. 158 – 168.

Typy útočníků dle mentální dynamogenie⁴

- tvz. „*cold aggressive*“; chladná příprava, dobré organizování, plánování, potlačené emoce či jejich absence, čisté myšlení, smysl pro detaily, relax. Jedná se o typické chování masových vrahů a útočníků z amokových incidentů
- tvz. „*hot aggressive*“; jedná se o opak předešlého

Typy útočníků – šílených střelců dle počáteční oblasti příčiny⁵

- „*šílení střelci z frustrace* – Jedná se o osoby, které se nacházejí v určité životní tísní, jsou pod vlivem vnějších stresujících faktorů. Důvody stresu a frustrace mohou být různé: ztráta životních pozic nebo životní lásky, zaměstnání či peněz. Jedinec má problémy s vlastní identitou, je uzavřený, má slabou sebekontrolu a sklony k impulzivnímu jednání.
- *šílení střelci z fanatismu* – tyto osoby nejsou zoufalci, ale konají z přesvědčení. Útočí na takové skupiny osob, které považují ve svých představách jako původce problému a zla. Jsou to osoby nesnášenlivé a intolerantní. Svoje útoky pečlivě a promyšleně plánují. Bývají to osoby spíše staršího věku. Amok většinou nekončí sebevraždou.
- *šílení střelci kultovního rázu* – jedinci tohoto typu se snaží napodobovat a inspirovat z podobných předchozích případů. Často se jedná o dva, někdy i více osob se sklony k sektářství, svérázným postojům, rituálům a hodnotám. Masakr pečlivě plánují a jsou většinou mladšího věku.
- *šílení střelci konající na pozadí vážné duševní poruchy* – jedinci konající střelecké masakry jednoznačně patří k osobám s duševní poruchou z oblasti psychóz – mají deprese, paranoiu, schizofrenii, atd. Tyto osoby mohou již dříve navštěvovat lékaře a podstupovat předchozí léčení, nebo jejich vražedné běsnění je naopak prvotním vyústěním jejich psychických obtíží.“

⁴ REID, J., Meloy, HOFFMANN, Jens, GULDIMANN, Angela, JAMES, David. *The Role of Behaviors in Threat Assessment: An Exploration and Suggested Typology*. San Francisco, 2011, s. 265.

⁵ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. Plzeň, 2004, s. 158 – 168.

Etiologický model masových vražd na školách – rizikové faktory⁶

- biologické a genetické faktory
- poruchy vazby v raném dětství
- psychické poruchy a akcentovaná osobnost
- sociální stažení (izolace)
- kognice (kognitivní scénáře) a fantazie typu „amok-rehearsal“ (nacvičování amoku ve fantaziích jako při divadelní zkoušce)
- mediální vlivy a úbytek brzd tlumících agresi
- další okolnosti podněcující agresi anebo odstraňující zábrany (tlumiče) pro agresi“

Gender aspekt

Z empirických studií bylo zjištěno, že na amokových incidentech, tedy aktivní střelbě a jiných typech masových útoků se ženy podílí pouze ve 4% případů.⁷

2.2 Varovné indikátory

Je zřejmé, že žádná aktivita nevzniká z ničeho, bez příčiny, ale že vše má svůj původ i cíl. Odhalit včas potenciálního útočníka je samozřejmě velice obtížný, někdy i nemožný úkol, avšak i přesto existují určité alarmující indikátory, podle kterých lze tuto osobu identifikovat dle její ideoaktivity např. v rodině, škole, zaměstnání, sdružení, spolcích či v jiných společenských aktivitách. Odborně se to v zahraniční terminologii nazývá tzv. „*leaking information*“, tedy průnik, průsak či únik informací od potenciálního útočníka.⁸

⁶ ČÍRTKOVÁ, Ludmila, *Forezní psychologie*. Plzeň, 2004, s. 158 – 168.

⁷ KELLY, W. Raymond. *Active shooter – Recommendations and Analysis for Risk Mitigation* [online]. 2012 [cit. 2014-12-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.nyc.gov/html/nypd/downloads/pdf/counterterrorism/ActiveShooter2012Edition.pdf>>.

⁸ KOSKELAINEN, Mari. *Evidence Based Knowledge on Violence Risk Indicators*. Tampere, 2012, s. 28.

Indikátory pro okolí ke spáchání potenciálního násilí⁹

- diskuse s ostatními o svých ideách a plánech
- ztotožnění se s ostatními útočníky známé z předešlých dob
- fascinace ve zbraních a výbušninách
- zájem o videohry a videa s hororovou či jinou defektní tematikou
- vykazování nestandardní znakové řady v chování
- produkce vlastního manifestu na internetu
- shromažďování relevantních dat
- preference násilí jako jediné alternativy
- fixace na důležité výroční události

Agrese, násilí a nenávisť na internetu

Analýzou zájmů aktivních střelců bylo empiricky zjištěno, že se velmi zajímají o agresivní, násilné a nenávislné obsahy na internetu. Ovlivňují je rasistické aktivity, džihádistické excesy, smrt, smrtelné hrozby, střelby a různé druhy zabíjení. Z hudby preferují velmi tvrdou muziku jako je industriální rock či metal; Hard Rock, Brutal a Bestial Metal. Zajímají se o mainstream kapely a hudební skupiny jako je Rammstein, Nine Inch Nails, KMFDM, i konkrétním idolem je Marilyn Manson. Uvedené kapely a hudba i video často proklamují masové vraždy, oslavu jiných aktivních střelců známých z předchozích případů amoku. Mnoho pseudohudebních skupin užívá songy a videoklipy oslavující šílené střelce z Columbine High School – Erica Harrise a Dylana Klebolda. Tyto střelce vidí jako svůj idol, jejich čin považují za hrdinský a snaží se je napodobit a následovat.¹⁰

Finská studie uvádí, že příčiny masového vraždění nelze plně vysvětlit. Obecně se vyjadřují, že příčiny leží i v masovém rozšíření internetu a sociálních sítí jako virtuálního světa, který napomáhá ve vytváření fikcí na základě pseudoidentifikací ve vztahu k pravé realitě. Dále uvádí zhoršení tradiční pospolitosti, ztrátu pevnějšího řádu, omezení a škrty v sociální a zdravotní oblasti a nedostatečnou sociální kontrolu.¹¹

⁹ RANDAZZO, M. R., BORUM, R., VOSSEKUIL, B., FEIN, R., MODZELESKI, W., POLLACK, W. *Threat Assessment in Schools: Empirical Support and Comparison With Other Approaches*. Washington, DC, 2005, s. 153.

¹⁰ OKSANEN, Atte, *School Shootings and the Culture of Hate and Violence on the Internet*. Tampere, 2012, s. 5.

¹¹ HAWDON, James, OKSANEN, Atte, RÄSÄNEN, Pekka, RYAN, John. *School Shootings and Local Communities: An International Comparison Between United States and Finland*. Turku, 2012, s. 20-22.

2.3 Postup vedoucí ke spáchání násilí, cíle, druhy útoků, motivy

Aktivita zločince definovaná na cíli spáchat útočnou akci typu amok má určitý vývoj od první myšlenky ke spáchání činu až po jeho realizaci a dá se shrnout do několika postupných psychologicko-taktických kroků:¹²

1. Pohnutka – motiv
2. Představa – idea
3. Průzkum/plánování:
 - stalking (sledování)
 - bádání o cíli útoku
 - shromažďování informací a dat
 - obstarávání prostředků, např. zbraní
 - podezřelá šetření
 - vlastní prověřování místa útoku
 - testování lokální bezpečnosti
4. Průlomové rozhodnutí
5. Útok

Výběr atakovaných cílů – místa nejčastějších útoků¹³

Teroristé a jiní zločinci typu aktivního střelce a „osamělého vlka“, mají vždy zájem na provedení co nejrozsáhlejšího masového vraždění za co nejkratší časový úsek. K tomuto si z těchto důvodů vybírají prostory se značným výskytem osob. Mezi statisticky nejvíce užívané patří tyto níže uvedené:

- veřejná prostranství
- školy a univerzitní prostory
- soudy a jiné veřejné instituce
- kanceláře, úřady
- nákupní centra

¹²REID, J., Meloy, HOFFMANN, Jens, GULDIMANN, Angela, JAMES, David. *The Role of Behaviors in Threat Assessment: An Exploration and Suggested Typology*. San Francisco, 2011, s. 273.

¹³ KELLY, W. Raymond. *Active shooter – Recommendations and Analysis for Risk Mitigation* [online]. 2012 [cit. 2014-12-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.nyc.gov/html/nypd/downloads/pdf/counterterrorism/ActiveShooter2012Edition.pdf>>.

- nemocnice
- činžovní domy
- ulice a jiné prostory se zvýšenou koncentrací osob

Druhy útoků¹⁴

Ke spáchání útoku používají teroristé a zločinci ponejvíce takové prostředky a zbraně, které vyvolají požadovaný efekt hromadného vraždění co nejsnadnějším způsobem. Často dochází i ke kombinaci více druhů zbraní a prostředků. S tímto souvisí i motivy, na základě kterých dochází k těmto aktivitám. Obecně platí určitá úměra mezi motivem a užitím zbraní; čím sociálně a politicky vyšší motiv, tím je sofistikovanější a organizovanější skupina a používá účinnější zbraně.

1. Dle použití zbraně

- střelné zbraně
- výbušniny
- chladné zbraně
- bojové látky-plyny
- dopravní prostředky
- ostatní

2. Dle základních motivů

- teroristický
- neteroristický
- extrémistický
- politický
- individuální
- náboženský

¹⁴ KELLY, W. Raymond. *Active shooter – Recommendations and Analysis for Risk Mitigation* [online]. 2012 [cit. 2014-12-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.nyc.gov/html/nypd/downloads/pdf/counterterrorism/ActiveShooter2012Edition.pdf>>.

Podle Josefa Smolíka, lze motivy, resp. příčinné mechanismy a procesy rozdělit dále do dvou skupin:¹⁵

- 1) „makrosociální – motivem je nespokojenost ve společnosti, v komunitě (sociální, politické, kulturní, ekonomické ukazatele, které subjektivně mají na pachatele vliv),
- 2) mikrosociální – především týkající se intrapersonálních a interpersonálních konfliktů (většinou se jedná o konkrétního viníka, či viníky pachatelovy situace).“

Osvětový scénář příčin střelby ve školách¹⁶

Atte Oksanen se ve své studii zaměřil na útoky ve školách. Zkoumal důvody a příčiny, které ovlivňují a napomáhají spouštění této aktivity zejména ze vzorku samotných studentů. Jedná se zejména o určité nedostatečnosti v konkrétních oblastech. Uvedl pět důležitých, ale nedostatečných podmínek příčin vzniku školní střelby:

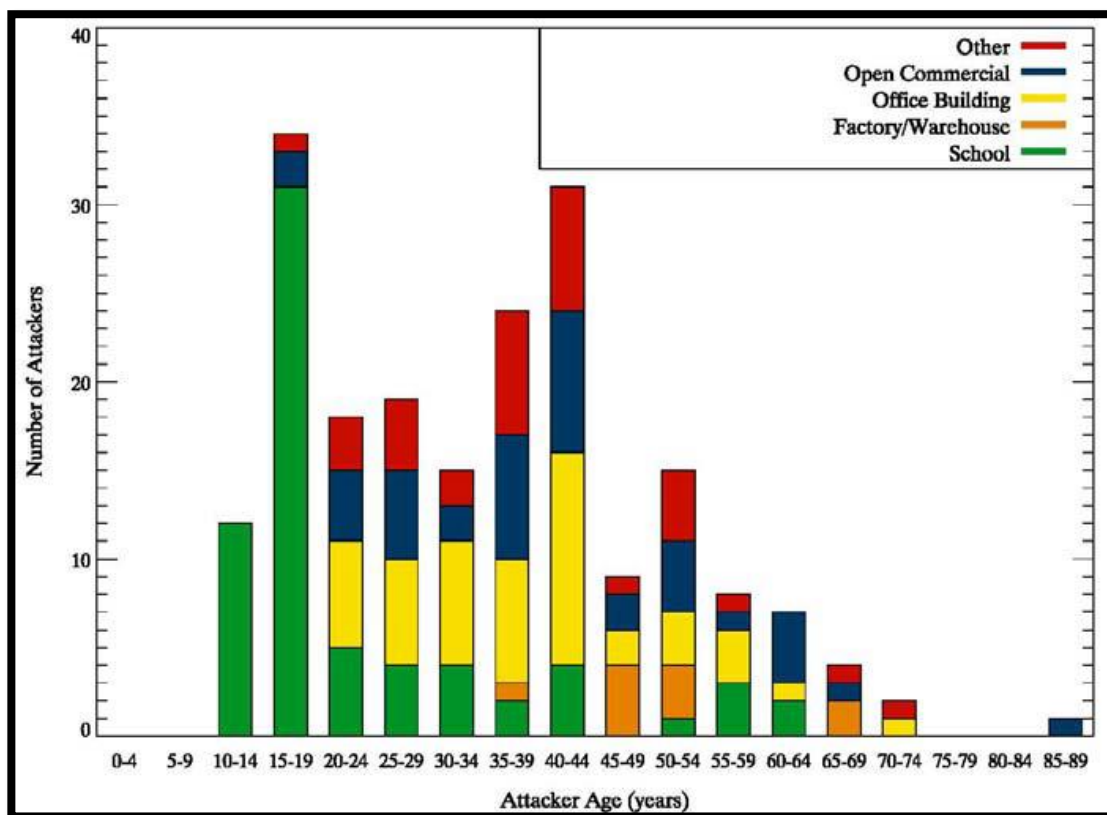
1. Opomíjení
2. Psychosociální problémy
3. Chyby v prevenci a dohledovém systému
4. Dostupnost zbraní
5. Kulturní projev

¹⁵ SMOLÍK, Josef. Šílení střelci: uvedení do problematiky. *Bezpečnostní teorie a praxe*. 2011, 4, s. 100.

¹⁶ OKSANEN, Atte. *School Shootings and the Culture of Hate and Violence on the Internet*. Tampere, 2012, s. 3.

Analýza věku a počtu útočníků ve vztahu k místu činu

Graf 1: Analýza věku a počtu útočníků ve vztahu k místu činu¹⁷

Tato tabulka ze zahraničního zdroje (USA) celkem jasně a přehledně poukazuje na analýzu vztahu počtu a věku útočníků k místu amoku. V levé části je znázorněna stupnice s počtem útočníků, dole je uvedeno jednotlivé věkové rozmezí útočníků a barvy určují lokalitu, ve které byl případ amoku – aktivního šíleného střelce spáchán. Zelená barva prezentuje školy, oranžová obchodní domy a podniky, žlutá barva kancelářské budovy, modrá barva otevřené komerční prostory a červená barva ukazuje na ostatní lokality.

Z uvedené analýzy vyplývá, že nejvíce útoků tzv. amoku – aktivního střelce je spácháno ve školách a útočníky jsou nejvíce mladistvé osoby ve věku 15-19 let, jako druhá kategorie jsou nezletilí ve věku 10-14 let.

Dále z informací vyplývá, že amok je nadřazený pojem k aktivnímu střelci a terorismus je nadřazený pojem k amoku.

¹⁷ KELLY, W. Raymond. *Active shooter – Recommendations and Analysis for Risk Mitigation* [online]. 2012 [cit. 2014-12-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.nyc.gov/html/nypd/downloads/pdf/counterterrorism/ActiveShooter2012Edition.pdf>>.

„Slovo teror je odvozeno z latinského slova *terrere*, což v překladu do češtiny odpovídá významu strašný nebo hrozný. Pojem terorismus v sobě zahrnuje takové činnosti a metody, které pocit strachu a hrůzy vyvolávají. Terorismus je propočítané použití násilí nebo hrozby násilím, obvykle zaměřené proti nezúčastněným osobám, s cílem vyvolat strach, jehož prostřednictvím jsou dosahovány politické, náboženské nebo ideologické cíle. Terorismus zahrnuje i kriminální zločiny, jež jsou v podstatě symbolické a jsou cestou k dosažení jiných cílů, než na které je kriminální čin zaměřen.“¹⁸

Terorismus je tedy krajní forma užívání násilí. Brutalita a syrová surovost je zároveň forma velkého a otřesného psychologického divadla, které má vliv nejen na oběti útoku, ale primárně na určené cíle, resp. i celou společnost. Je velice obtížné určovat hranice mezi terorismem, organizovaným zločinem či násilnou kriminalitou. Jednotlivé metody a prvky jsou obsaženy i ve všech formách výše uvedených, krajně násilných a nebezpečných aktivit.¹⁹

Nicméně, v případě amoku – aktivního střelce je dán rozdíl zejména v počtu zúčastněných útočníků. Jedná se převážně o jednotlivce, výjimečně o více osob, které téměř nikdy neřeší únikovou cestu, vyjednávání či nemají snahu o získání budoucích zisků a dalších cílů. Jimi způsobené hrůzné divadlo končí většinou jejich smrtí. Obecně aktivita pachatelů nebývá příliš sofistikovaná na rozdíl od organizovaného zločinu či vrcholného politického teroru.

¹⁸ BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus I*. Praha, 1999, s. 11.

¹⁹ BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus II*. Praha, 1999, s. 152.

3 Legislativa v oblasti držení střelných zbraní

3.1 Různé úhly pohledu na držení a nošení palných zbraní u civilních osob

V souvislosti s útoky aktivních střelců ve světě se začaly v jednotlivých zemích ozývat hlasy volající po zákazu držení legálních zbraní mezi civilním obyvatelstvem. Tyto aktivity byly i více medializovány, na rozdíl od názorů s opačným cílem – ozbrojit slušné obyvatele více, zejména učitele na školách tak, aby se mohli případně takovým tragickým excesům účinně bránit. Dokonce po útoku v Blackburgs se jedna ze zúčastněných osob vyjádřila: „Kdyby tam někdo slušný měl pistoli, mohly ty děti žít!“²⁰

Výše uvedené rčení je vážný argument. Policie není všeobecně všudypřítomná a nemůže ochránit všechny ohrožené osoby. Zejména v USA jsou zákony, které řeší získávání, nošení a držení zbraní benevolentněji než jinde. V Evropě je situace podobná ve Finsku, Švýcarsku i České republice a na Slovensku.

V USA je zákon o zbraních regulován Druhým dodatkem ústavy, který právo na držení a nošení zbraní povýšil na jedno ze základních práv občanů. V USA jsou dokonce státy, jejichž státní aparát vydal nařízení, kdy každý občan musí mít střelnou zbraň ke svoji ochraně.²¹

Michael Moore se ve svém dokumentárním filmu-studii „Bowling for Columbine“ snažil zmapovat otázku zbraní ve vztahu ke kriminalitě v USA. V USA si lidé myslí, že za násilím, zejména dětí, stojí rozvody. Ale např. ve Velké Británii je statisticky více rozvodů a rozvrácených rodin a násilí je zde na celkem nízké úrovni. Dalším argumentem amerických liberálů je tvrzení, že za násilím může chudoba v USA. I tento argument není dostatečně vypovídající, neboť např. v Kanadě je poměr nezaměstnanosti vůči USA dvojnásobný, ale násilná kriminalita je zde nepatrná. Většina Američanů tvrdí, že USA má násilnickou historii, surovou minulost, krvavé dobývání západu, atd. Ale pokud důvody vysoké kriminality a užívání střelných zbraní vychází z násilnické minulosti, jak vysvětlit, že Němci za 2. světové války vyhladili 12 miliónů lidí, éru Japonska, kdy zcela brutálně okupovali Čínu, francouzské masakry

²⁰ PÍCHA, Alexandr. Kdyby tam někdo slušný měl pistoli, mohly ty děti žít. In *Zprávy.idnes.cz*. [online]. 2007 [cit. 2014-12-29]. Dostupné z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/kdyby-tam-nekdo-slusny-mel-pistoli-mohly-ty-deti-zit-/f98-/zahranicni.aspx?c=A070417_211950_zahranicni_zra>.

²¹ KUČERA, Petr. USA: Souboj o Druhý dodatek ústavy. *Zbraně & náboje*. 2013, 11, s. 82-83.

v Alžiru, britská jatka v Indii? Přesto je v USA každý rok zastřeleno podstatně více lidí (11.127) než v jiných vyspělých zemích (Německo – 381 lidí, Francie – 255 lidí, Kanada – 160 lidí, Velká Británie – 68 lidí, Austrálie – 65 lidí, Japonsko – 39 lidí, pozn. Michael Moore nerozlišuje legálně a nelegálně držené střelné zbraně). V čem se Američané liší? Jsou snad od přírody vrazi? Proč v Kanadě, kde lidé dle průzkumu také hojně sledují filmy plné násilí a mládež také hraje na PC krvavé videohry s množstvím střelby, tedy podobně jako v USA, nemají takový problém se střelbou, potažmo s kriminalitou, ačkoliv je zde široce rozšířeno vlastnictví střelných zbraní? Na 10 mil. domácností připadá 7 mil. zbraní, tedy cca 70% (Kanada měla v době výzkumu populaci cca 30 mil. lidí – pozn. autor)! Navzdory této skutečnosti je v Kanadě ročně spáchán střelnou zbraní minimální počet vražd?²²

Pro další podobný příklad nemusíme chodit daleko, pokud zaměříme svou pozornost na jeden z nejvyspělejších evropských států - na Švýcarsko. Jde o zemi na vysoké ekonomické, sociální, kulturní a mravní úrovni. K držení palných zbraní bylo Švýcarsko již od historických dob velice benevolentní. V této zemi není již tradičně vybudována regulérní pravidelná armáda, jen pohotovostní jednotky s vyšší mírou připravenosti k mobilizaci. Funguje zde tzv. domobrana. Každý svéprávný občan vlastní střelnou zbraň, např. na zahradách, u domů se mohou nacházet dokonale maskovaná děla, tanky, obrněné vozy či letadla apod. V případě ohrožení státu či válečného konfliktu se situace řeší plnou mobilizací občanů. Většina vojáků ve Švýcarsku poté, co absolvují základní vojenský výcvik, si ponechává svoje zbraně doma. Téměř každý Švýcarský občan má doma armádní zbraň. Neexistuje přesná evidence dalších zbraní, neboť zde neexistují zbrojní průkazy. Přesto je odhad počtu zbraní ve Švýcarsku hodně vysoký: na 7,8 milionu obyvatel (včetně dětí a důchodců) je až 4,5 milionu držených zbraní.²³

Přesto kriminalita ve Švýcarsku je téměř na nulové úrovni. Jak je to možné? Kde se bere u Švýcarů taková disciplína, smysl pro řád ve vztahu k jejich vysoké bojové morálce?

Kde je tedy pravda? Je skutečně vyšší stupeň násilné kriminality, s přihlédnutím k případům aktivních střelců, přímo úměrný vyššímu počtu zbraní držených civilním obyvatelstvem?

²² MOORE, Michael. *Bowling for Columbine*. Dokumentární film - studie, USA, 2002.

²³ VÍNSĚ, Jan. Švýcarsko: I po zpřísnění baštou liberalismu. *Zbraně & náboje*. 2013, 1, s. 76-77.

Několik mýtů o palných zbraních

Ve Spojených státech amerických jsou různá občanská sdružení, která se snaží racionálně vysvětlit, proč by měl mít každý „slušný“ občan právo držet a nosit zbraň. Jde o reakci na poměrně silící tlak ohledně zpřísnění stávajících zákonů zabývajících se držením zbraní. Mezi jejich hesla patří také „Register Criminals, NOT FIREARMS“- „Registrujte zločince, ne palné zbraně“, „If Guns Are Outlawed, Only Outlaws Will Have Guns“ – „Jestliže budou zbraně postaveny mimo zákon, budou mít zbraně jen ti, kdo zákon nedodrží“.²⁴

V USA se prezident Barack Obama snažil zasahovat do zákona o právech občanů nabyvat a držet palnou zbraň dle Druhého dodatku ústavy s cílem omezit toto právo. Navrhoval také další restriktce s cílem snížit přístup k palným zbraním a tím snížit kriminalitu v USA. Toto se mu však nezdařilo.²⁵

Na základě této aktivity prezidenta Obamy vznikla obava u občanů USA o odejmutí této možnosti nabyvat, držet a užívat palné zbraně. Z tohoto důvodu začali Američané hromadně nakupovat palné zbraně. Tímto se prudce navýšil trend nákupu zbraní, který pomalu stoupal od roku 1990. Od roku 1998, resp. od listopadu byl zaznamenán rekord v počtu žádostí o nabytí zbraně: 2 006 919 žádostí. V roce 2002 přišlo na FBI 8,45 milionu žádostí a v roce 2012 k 30. listopadu dokonce přišlo téměř 17 milionů žádostí!²⁶

Podle agentury Pew Research Center, která na základě údajů FBI, průzkumu kriminality a počtu obětí trestných činů dle ministerstva spravedlnosti zveřejnila v médiích statistická data. Ta hovoří o tom, že od roku 1990 do roku 2010 navzdory nárůstu počtu zbraní mezi obyvateli USA klesl počet vražd o 49% a počet dalších násilných trestných činů jako loupeží, napadení, znásilnění atd. dokonce o 75 %. A podle posledních statistik FBI kriminalita stále rok od roku postupně klesá. Problém tedy není toliko v legálně držených zbraních, ale v těch nelegálních či neoprávněně získaných.²⁷

„Americký úřad FBI zveřejnil statistiky kriminality v USA za loňský rok 2010. Zatímco mnozí odpůrci legálního držení zbraní nám rádi předhazují oblíbený slogan "Čím více zbraní, tím více násilí", ukazují tyto statistiky, že spojitost mezi množstvím

²⁴ KOLEKTIV AUTORŮ, Ve většině států USA. *Střelecká revue*. 2002, 4, str. 2.

²⁵ KUČERA, Petr. USA: Souboj o Druhý dodatek ústavy. *Zbraně & náboje*. 2013, 11, s. 82-83.

²⁶ KUČERA, Petr. Prodeje zbraní v USA lámou rekordy. *Zbraně & náboje*. 2013, 2, s. 4.

²⁷ KUČERA, Petr. Více zbraní, méně zločinů? *Zbraně & náboje*. 2013, 9, s. 5.

legálních zbraní ve společnosti a úrovni kriminality spíše neexistuje; v mnoha případech funguje tato rovnice přesně opačně a ve státech nejvíce omezujících slušné legální držitele zbraní je nejvíce kriminality s palnou zbraní.²⁸

V České republice vznikly podobné občanské aktivity, které se snaží vysvětlit mýty odpůrců zbraní týkající se držení a nošení střelných zbraní ve vztahu k násilné kriminalitě. Tuto studii vypracovali přední čeští vědci z oblasti sindefendologie (Sindefendologie: z esperantského sin – sebe, defendo – obrana, sindefendo – sebeobrana je vědecká disciplína o řešení sebeobraných situací, pozn. autor). V rámci sebeobrany je střelná, resp. palná zbraň, zejména krátká, jedním z nejdůležitějších a nejúčinnějších prostředků. Z hlediska odstrašujícího účinku jde o prostředek nejmírnější a zároveň nejefektivnější v rámci řešení sebeobraných situací. V této práci bude použito pro názornost jen několik těchto mýtů z deseti původních. Vzhledem k tomu, že výklad těchto znalců je na takové vysoké odborné úrovni a text je zjevně tak přesně vypracovaný, co se týče obsahu a formy, autor se rozhodl jej neupravovat, neboť by došlo ke značnému a vědomému znehodnocení studie a také vlastní výpovědní hodnoty sdělované informace.

„Argumenty většiny odpůrců krátkých ručních palných zbraní (dále KRPZ) shrneme do deseti mýtů. Mýtem zde neoznačujeme druh náboženské víry, ale druh Platónových „užitečných nepravd“, explicitně nebo implicitně směřujících nikoli jako argumentum ad rem k věci samé, nýbrž k nekritickým dojmům (ad auditores) nebo k neznalosti (ad ignorantiam) lidí. Autoři nehájí žádný legitimní či nelegitimní zájem (politický, ekonomický, sportovní či jakýkoliv jiný), ale chtějí, aby nutná obrana obsažená v ústavním a zákonném pořádku ČR v § 13 tr. zák. (Nyní se jedná o již neplatnou normu, v současnosti se jedná o § 29 tr. zákoníku – pozn. autor)²⁹ byla reálně možná.“³⁰

Mýtus - „Legálně držené KRPZ jsou výrazným kriminogenním faktorem.

Účinnou příčinou zločinu je zkažená lidská mysl, nikoliv neživé věci |1|. Slušný občan nemá nejmenší zájem produkovat situace nutné obrany. Není kriminogenním faktorem a v demokratickém společenství by neměl a nesmí být za něj

²⁸ MARK. USA: Prodeje zbraní trhají rekordy, kriminalita přesto klesá. In *The Daily Caller*, 4. 10. 2011 [online]. 2011 [cit. 2014-26-06]. Dostupné z WWW:

<<http://zbrankevalitne.cz/clanky/2011/10/usa-prodeje-zbrani-trhaji-rekordy-kriminalita-presto-klesa/>>.

²⁹ JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha, 2013. s. 58-61.

³⁰ NOVÁK, Jindřich; ŠPIČKA, Ivan. Deset mýtu o palných zbraních v sebeobraně. *Střelecká revue*. 2001, 8, s. 52-54.

a priori považován. A považovat pak za kriminogenní faktor jeho legální KRPZ je sofisma případku (fallacia accidentis) neboli fiktivní aplikace nahodilé okolnosti na obecné pravidlo (zločinci páchající pomocí KRPZ zločiny jsou kriminogenní faktor; z KRPZ slušného občana se střílí; tedy KRPZ slušného občana je kriminogenní faktor). Není pravda, že čím více zbraní legálně držných mezi obyvatelstvem je, tím je kriminalita nutně větší | 1, 2|. Ozbrojování lidí může ovšem se zvyšující se kriminalitou souviset. Na známých případech pomatených nezletilců střílejících děti ve škole lze dobře ilustrovat důležitost správné identifikace kriminogenního faktoru: ad vocem populi (s ohledem na vůli lidu) lze zakázat všem zbraně; anebo lze chránit děti – v naší ještě ne zcela kultivované právní kultuře by ovšem nositel legální KRPZ, který by výstřelem znemožnil 190 cm vysokému a 90 kg hmotnému dítěti povraždit jeho spolužáky, pravděpodobně musel čelit obviněním státní zástupkyně.³¹

Následně níže uvedený mýtus byl uvedenými autory podrobně zkoumán, byly zjištěny značné nedostatky ve statistikách, byly objeveny nepravdy a dost možná i záměrné dezinformace. Protože je tento mýtus značně obsáhlý, vyzdvihl autor jen určitou část.

Mýtus – „Statistika Ministerstva vnitra (MV) ukazuje, že legálně držnými a nošenými palnými zbraněmi je spácháno více trestných činů než palnými zbraněmi držnými a nošenými nelegálně.

Tento mýtus je sofisma ignoratio elenchi (nedbání záhady), neboť tvrdí něco jiného, než co se mělo ukázat či dokázat.“

Aby bylo možno vysvětlit, jak se ve statistice MV (termín statistika pak užíváme jen cum grano salis (s výhradou), aritmetické úkony nejsou totiž ještě statistika) vyskytla výše zmíněná diskrepance, zkoumejme nyní, co statistika MV vlastně obsahuje.

V r. 1998 odpůrci KRPZ šířili dezinformaci, že z celkového počtu 217 lidí zbraní údajně zavražděných bylo 195 údajných vražd (89,9 %) spácháno legálně drženou zbraní. Ukázali jsme v | 1|, že mezi tyto „legálně držené zbraně“ tehdy ministerští úředníci zařadili i zbraně chladné (nůž, kladivo, sekera atd.), tedy zbraně, které do kategorií legální a nelegální vůbec nepatří, avšak právě jimi byla spáchána většina tehdejších „vražd“, totiž 133. Odtud počet lidí „zavražděných“ krátkými nebo dlouhými

³¹ NOVÁK, Jindřich; ŠPIČKA, Ivan. Deset mýtu o palných zbraních v sebeobraně. *Střelecká revue*. 2001, 8, s. 52–54.

palnými zbraněmi poklesl na pouhých 28,6 % z celkového počtu údajných vražd, nikoli 89,9 %; kolik z těchto zbraní bylo legálních, nebo nelegálních, odtud zjistit nelze.³²

Podle Josefa Smolíka, který se odkazuje ve své práci na studii zahraničních autorů Lotta a Mustarda (1997) s názvem *Crime, Deterrence, and Right-to-Carry Concealed Handguns* (Kriminalita, odstrašování a právo na skryté nošení krátké ruční palné zbraně – pozn. autor). Tito autoři dospěli k názoru, že „umožnění bezúhonným svéprávným občanům nosit skrytě krátkou ruční palnou zbraň se projeví snížením násilné kriminality, minimálním vlivem na náhodné výstřely s následkem smrti a nepatrným zvýšením majetkové kriminality bez kontaktu pachatele a oběti, přičemž nevýhody tohoto zvýšení jsou zanedbatelné v porovnání s výhodami plynoucími z omezení počtu násilných trestných činů a s tím spjatých ekonomických výhod.“^{33 34}

Mýtus – „Bezpečí občanů má zajišťovat policie, proto občan ke své obraně KRPZ nepotřebuje.

„Tato figura sofismatu (petitio principii) zakládá své tvrzení v tom, co by se teprve mělo dokázat. Je triviální skutečností, že policie nemůže být fyzicky přítomna všem možným situacím nutné obrany. Nelze též počítat s tím, že v případech legální sebeobraný bude umět policie vždy postupovat s potřebnou dovedností technickou, taktickou a psychickou, neboť její výcvik to (většinou nikoli z její viny) zatím zejména v náročnějších situacích v úplnosti nedovoluje.“³⁵

Je s podivem, že v současné době, kdy je poměrně jednoduché získávat informace a taktéž díky masmédiím, které nás denně informují o každodenní všudypřítomné kriminalitě a jejích obětech, může někdo přijít s tímto tvrzením. Toto tvrzení se zjevně jeví jako účelově vykonstruovaný mýtus.

Mýtus – „ KRPZ je předmětem vyrobeným k zabíjení, proto je třeba držení a nošení KRPZ významně omezit nebo zakázat.

„Jde tu o stejné sofisma případku jako v mýtu 1. Žádná věc se sama k ničemu neurčuje (pokud ovšem není magicky oživena nějakou animou, duší), a tudíž ani zbraň

³² NOVÁK, Jindřich; ŠPIČKA, Ivan. Deset mýtu o palných zbraních v sebeobraně. *Střelecká revue*. 2001, 8, s. 52–54.

³³ SMOLÍK, Josef. Šílení střelci: uvedení do problematiky. *Bezpečnostní teorie a praxe*. 2011, 4, s. 102.

³⁴ SMOLÍK, Josef. Šílení střelci: uvedení do problematiky. *Bezpečnostní teorie a praxe*. 2011, 4, s. 102.

³⁵ NOVÁK, Jindřich; ŠPIČKA, Ivan. Deset mýtu o palných zbraních v sebeobraně. *Střelecká revue*. 2001, 8, s. 52–54.

není o sobě k zabíjení určena. KRPZ je bonum utile, něco k užitku, jež určuje její uživatel.³⁶

Tento mýtus pochází zřejmě z „pseudohumanistické dílny“. Autor či autoři zjevně nerozlišují mezi spravedlivým a nespravedlivým násilím, resp. mezi obráncem versus útočníkem, ergo osobou útočící na zájmy a hodnoty společnosti – životy a zdraví osob a jehož role má být eliminována.

Mýtus – „Vlastnit nebo nosit KRPZ nepatří mezi základní lidská práva.

„Je sice pravda, že vlastnit nebo nosit KRPZ nepatří mezi základní lidská práva, mezi ně však patří právo na ochranu života, majetku a důstojnosti |1|. Odporuje si deklarovat nějaká práva, když se zároveň znemožňuje jejich účinné vymáhání. Je-li člověk nucen bránit život svůj, svých blízkých nebo spoluobčanů, optimálním prostředkem k tomu z hlediska účinnosti a humánnosti |11÷24| je KRPZ. Má-li totiž obránce v situaci nutné obrany dost času blokovat činnost útočníka tím, že mu z bezpečné vzdálenosti hrozí svou KRPZ, pak jen na útočnickovi záleží, pokusí-li se i potom ve své činnosti pokračovat, a bude tudíž zabit nebo poraněn. Chladné zbraně nebo údery částí těla takto velkou takticko-technickou hodnotu nemají a jen výjimečně jimi lze hrozit. Zde je třeba znovu připomenout zkušenost z USA, kde zjistili, v kolika případech v r. 1991 byla KRPZ použita proti útočnickovi k hrozbě a kolik útočníků bylo v nutné obraně zabito – vyšel poměr 1 500 000 úspěšných hrozeb proti 292 zastřeleným útočnickům.“³⁷

3.2 Resumé k dané oblasti

Na základě informací z poslední kapitoly a koneckonců explicitně i z kapitol předešlých, tedy ze zahraničních i tuzemských zdrojů, lze dospět k závěru, že množství legálně držených palných zbraní mezi obyvatelstvem není a morálně ani nemůže být kriminogenním faktorem, který ovlivňuje násilnou trestnou činnost v různých koutech světa. Efekt je právě opačný, než ten, jaký je obecně předkládán. Jak bylo prokázáno na studii Michaela Moora a v rozdílech např. mezi USA a Kanadou a dalšími zeměmi

³⁶ NOVÁK, Jindřich; ŠPIČKA, Ivan. Deset mýtu o palných zbraních v sebeobraně. *Střelecká revue*. 2001, 8, s. 52–54.

³⁷ NOVÁK, Jindřich; ŠPIČKA, Ivan. Deset mýtu o palných zbraních v sebeobraně. *Střelecká revue*. 2001, 8, s. 52–54.

i v Evropě, stejně tak i na základě studie několika výše uvedených mýtů od odborných českých autorů, je palná zbraň pouze neživá věc, která sama sebe nijak neurčuje. Zdrojem kriminality, tedy i zde řešeného tématu Amoku – aktivního střelce, je pouze mravně zkažená či nemocná lidská mysl.

4 Prevence a význam zpravodajských služeb

Už v 17. stol. zakladatel empirismu, historik, filosof, vědec, politik a lord kancléře Angličan Francis Bacon pokládal za životně důležité mít vždy dostatek informací. Uvedl nadčasový výrok, že „vědění je moc“.³⁸ V současné době moderních technologií, světové a společensko-politické situaci to má obzvláštní platnost.

4.1 Práce zpravodajských služeb a analytických oddělení policie

„Současná společnost je často nazývána informační či znalostní. To mimo jiné znamená, že správná práce s informacemi je dnes jedním z klíčů k úspěchu ve všech oblastech lidského konání. To samozřejmě platí dvojnásob v oblasti zpravodajství, kde již z podstaty věci informace tvoří hlavní objekt zájmu, ale zároveň jsou v podobě zpravodajských informací i hlavním výstupním produktem. Jedním z nejdůležitějších kroků na cestě od základních dat a informací získaných z různých zdrojů k výstupní zpravodajské informaci pro konečného uživatele je zpravodajská analýza.“³⁹

„Zpravodajství – je proces získávání, shromažďování a vyhodnocování informací. Informace je základním předmětem (objektem) zpravodajství. Cílem zpravodajství je poskytnout zadavateli potřebné, včasné a přesné informace. Ten, kdo chce kvalifikovaně a přesně rozhodovat, takovéto informace bezpodmínečně potřebuje.“⁴⁰

Zpravodajské služby se samozřejmě dělí dle sféry zájmu na vnější a vnitřní, na civilní a vojenské a dále na ústřední a rezortní, které se týkají např. Ministerstva vnitra, tedy i policie. Zpravodajské služby spolu navzájem komunikují a předávají si data dle potřeby a zjištění. Zejména v oblasti terorismu je situace natolik vážná, že vyžaduje velice úzkou spolupráci mezi různými zpravodajskými službami a policií. Ve světě byla vytvořena různá společná centra pro boj proti terorismu. V České republice zatím není plnohodnotné národní protiteroristické centrum, které by koordinovalo činnost zpravodajských, policejních a bezpečnostních složek. Prozatímním místem pro

³⁸ KRIEGER, Wolfgang. *Tajné služby ve světových dějinách*. Olomouc, 2006, s. 7.

³⁹ MICHÁLEK, Luděk, VALTA, Jakub. *Základy zpravodajské analytiky*. Praha, 2014, s. 11.

⁴⁰ ZRŮN, Michal. *Úvod do zpravodajství*. Praha, 2007, s. 8.

shromažďování a vyhodnocování informací tohoto charakteru je BIS – Bezpečnostní Informační Služba.⁴¹

Zpravodajské služby a příslušná policejní oddělení jako NBI a jejich obdoby, týmy Criminal Intelligence, Cyber Unit, Internet Intelligence Unit a všechna další oddělení, které se zabývají shromažďováním relevantních dat, je následně analyzují. Na webových stránkách např. hledají dle klíčových slov, kde vyhledávají inkriminovaná data. Také vytvářejí vnější výzkumné projekty se zaměřením na studium aktivních útočníků-střelců. Zpracovávají kazuistiku, provádějí analýzy, snaží se definovat aktivního střelce, vytvářejí jeho profil. Získáváním informací výše uvedených zpravodajských služeb a policejních oddělení musí být zpravodajská činnost naprosto záměrná a systematická s cílem získat včasné varování o teroristických a kriminálních aktivitách, ergo i o potenciálních aktivitách amoku, resp. aktivního střelce. Dalším nutným cílem je učinit potřebná opatření k ochraně zájmů, osob, eliminaci hrozeb i případné preventivní zásahy do prostředí kriminálních subjektů. Typem zpravodajství, prostřednictvím něhož získáváme relevantní informace, je zpravodajství taktické (Tactical Intelligence) a kriminální (Criminal Intelligence). Využíváno je zejména policií, event. armádou s cílem získat i veškeré detailní informace z prostředí, ke konkrétní hrozbě a subjektu této hrozby, o konkrétních situacích a jednotlivých typech kriminální činnosti, stejně tak i identifikaci kriminálních jedinců i skupin.⁴²

Zdroje pro získávání dat pro zpravodajské/policejní služby⁴³

1. OSINT – Open-source Intelligence – jedná se o získávání z otevřených, volně dostupných – otevřených zdrojů. Zejména se jedná o tisk, média, elektronické zpravodajství, knihy, časopisy a další druhy tisku, informace na různých nosičích, šedá literatura, která neprošla oficiálními nakladatelstvími, internet; webové stránky, blogy, Facebook, různé komerční služby a externí specialisté, atd.
2. MASINT – Measurement and Signature Intelligence – jedná se o měřicí a znakové zpravodajství na bázi technických měření, např. seizmického vlnění, šíření vln ve vodním prostředí s cílem identifikovat zařízení nebo zdroje vyzařování.

⁴¹ POKORNÝ, Ladislav. *Základy právní úpravy činnosti zpravodajských služeb*. Praha, 2007, s. 13-14, 20.

⁴² MICHÁLEK, Luděk. *Základy zpravodajské činnosti*. Praha, 2011, s. 17, 28, 31.

⁴³ ZRŮN, Michal. *Úvod do zpravodajství*. Praha, 2007, s. 11-16.

3. IMINT – Imagery Intelligence – jedná se o získávání informací pomocí nejmodernějších technologií a přístrojů, jako jsou kamery, fotografické přístroje, ale patří sem i družice, snímkovací satelity a průzkumná letadla.
4. SIGINT – Signals Intelligence – do tohoto typu zdroje jsou zahrnuty informace získané technickými prostředky, jako je telefonní odposlech, Internet, datová komunikace a radarový provoz.
5. LIAISON – jedná se o komunikaci mezi zpravodajskými či bezpečnostními službami. Předávají se informace, které se týkají konkrétních zjištěných hrozeb, teroristických, bezpečnostních či kriminálních aktivit, situací, akcí a osob.
6. HUMINT - Human Source Intelligence – jedná se o získávání informací od osob pracujících ve prospěch policie, zpravodajských a bezpečnostních služeb, tedy osob z prostředí, od agentů umístěných do prostředí či jde o tzv. otevřený sběr. Jedná se o jeden z nejdůležitějších zdrojů a je zcela nenahraditelným faktorem v získávání relevantních dat.

4.2 Analýza dat; hrozby a rizika, jejich prověřování, vyhodnocení

Postup prevence proti amokovým událostem např. ve školách⁴⁴

1. Učit se identifikovat nebezpečné profily
2. Analýza nebezpečných profilů:
 - manifesty na internetu
 - literatura
 - hudební skupiny
 - filmy
 - PC hry
3. Porovnání podobných profilů
Počítačová analýza
4. Identifikace a ztotožnění cíle (skutečné jméno, adresa,..)
5. Akce: a) vyšetřování
b) domovní prohlídka

⁴⁴ HYYSSALO, Jussi. *Internet Intelligence in Prevention of Severe Violent Attacks*. Tampere, 2012, s. 43.

- c) zadržení/uvalení vazby
- d) konfiskace „corpus delicti“
- e) IT vyšetřování

Ve většině případů, osoby, které přemýšlely o spáchání masové vraždy či obdobného útoku si obstarávaly povolení k získání zbrojní licence.

Vyhodnocené hrozby potenciálního útoku aktivních střelců na školách ve Finsku

Zpravodajské služby státu a speciální kybernetické týmy a analytické týmy policie ve Finsku každoročně detekují cca 22-23 000 informací na internetu ohledně potenciálních hrozeb útoků aktivních střelců na školách. Finsko v poslední době patří mezi země se zvýšenou přítomností těchto aktivit. Věková kategorie útočníků se pohybuje mezi 16 až 23 lety. Počet identifikovaných hrozeb v roce 2010: 81 případů, z toho velice vážných bylo 12, zúčastněno 12 podezřelých osob. Počet identifikovaných hrozeb v roce 2011: 71 případů, z toho velice vážných bylo 10, zúčastněno 9 podezřelých osob.⁴⁵

Integrace preventivních metod; kooperace státních institucí

Vyspělé země, které mají zkušenosti s aktivními střelci a amokovými událostmi, začaly pracovat a vytvářet celonárodní program prevence proti tomuto druhu kriminality. Zejména ve školách se vytvořily speciální bezpečnostní týmy, je přítomen školní psycholog, sociální týmy. Je zde aplikována i značná technická ochrana, CCTV – kamerové a jiné elektronické systémy, mechanické i fyzické prvky. Na školách průběžně působí speciální preventivní policejní týmy, vytvářejí se preventivní programy, bezpečnostní programy, školení, postupy, atd. Podezřelé indicie o nestandardním chování některého žáka či studenta jsou konzultovány s policií. Provázanost státních složek, úřadů, zpravodajských služeb, policie, vzdělávacích institucí je na vysoké úrovni ve vztahu k této konkrétní hrozbě. Na těchto národních programech se neustále pracuje a nepřetržitě jsou zdokonalovány.

⁴⁵ HEISKANEN, Markus. Risk, Threats, Backgrounds and Cooperation. In *Applications of Police-based Threat Assessment and Threat Screening of Communicated Threats*. Tampere, 2012, s. 38.

Pokud se má čelit hrozbám teroristických útoků a kriminálních útoků typu amok či je potřeba alespoň tento druh kriminality výrazně eliminovat, je nutno použít též jeden z nejzákladnějších prostředků k tomuto dosažení a to přesný plán jednotlivých postupů a opatření, které se musí učinit v případě, že takový útok nastane. Panika, chaos a z toho vyplývající improvizace nese s sebou smrtelná rizika. Jsou-li vypracovány strategické plány, ať jsou vytvořeny pro jakoukoliv ohroženou společnost jako např. obchodní instituce, školy, letiště či vládní budovy, je nutné se řídit obdobnými zásadami a principy, které napomáhají optimálnímu řešení v této úkorné situaci. Plány musí vytvářet odborníci a znalci prostředí a musí být dobře zpracovány a aktualizovány.⁴⁶

⁴⁶ BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus I*. Praha, 1999, s. 55.

5 Řešení krizové situace - zákrok proti aktivnímu střelci v ČR

Oznámení hrozby

Pokud dojde k oznámení takovéto události na tísňovou linku policie, je nutné, aby operační důstojník zhodnotil všechny potenciální okolnosti takového útoku. Zejména musí vyhodnotit, zda některá dřívější oznámení nemohou mít spojitost s danou věcí, např. požár či výbuch v jiné lokalitě sloužící k odvedení pozornosti vlastního útoku a k převelení sil IZS.⁴⁷

Prvotní opatření

OD IOS následně musí vyrozumět a vyslat větší množství sil, jak uniformované tak neuniformované policie. Po potvrzení prvotních zpráv o útoku aktivního střelce zároveň dochází k vyrozumění celého Integrovaného záchranného systému; hasičů, lékařské záchranné služby a dalších složek policie, včetně zásahových týmů, psovodů a letecké služby. Prvotně na místě bývají nejrychleji hlídky typu PMJ, následně MOP, SPJ, SKPV. Následně přijíždějí další složky IZS a většinou jako poslední přijíždějí týmy zásahových skupin, ÚRN, vyjednaváč. Rovněž by měl OD IOS vyhodnotit a případně vyrozumět dle situace Dopravní podniky, Pohotovost - plyn a jiné relevantní organizace. Dále by měl aktivovat evakuační plán raněných osob a lidí v panice. V neposlední řadě musí vyrozumět odpovědné složky a další služební funkcionáře dle typového plánu, kteří by se měli podílet na krizovém řízení a nouzovém plánování. Policisté přijíždějící na místo si musí připravit výbavu, zejména balistické vesty, lékárníčku, zkontrolovat zbraně, domluvit způsob komunikace s OD, případně předat telefonické kontakty. Neuniformovaní policisté si musí připravit viditelnou identifikaci své příslušnosti k policii.⁴⁸

⁴⁷ BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus I*. Praha, 1999, s. 65.

⁴⁸ KOLEKTIV AUTORŮ, ODBOR VZDĚLÁVÁNÍ, PP ČR. *AMOK (zákrok proti aktivnímu střelci), metodická příručka*. Praha, 2012, s. 8-9.

Organizace na místě události

Po příjezdu prvních hlídek na místo události začíná boj o čas. Cílem většiny takovýchto střeleckých útoků je v co nejkratší době zastřelit co nejvíce lidí a pak spáchat sebevraždu. Výjimkou jsou tzv. „barikádové situace“, kdy se útočník někam zavře, schová a chce vyjednávat. To je situace, která umožňuje nasazení policejního vyjednače, zásahové skupiny či protiteroristické jednotky. V opačném případě se na eliminaci útočníka podílí první hlídka na místě. To je empirické zjištění, získané z fiaska zákroku u střelby ve škole v Columbine v Coloradu, kdy řadové hlídky čekaly na příjezd zásahové jednotky SWAT a pachatelé měli dost času postřílet a zranit značné množství lidí. První hlídky se musí na místě činu rychle zorientovat, získat informace od poškozených a svědků, musí převzít velení a organizaci na místě.⁴⁹

Vlastní zákrok

Po prvotních opatřeních musí nastat rychlá příprava na vstup do objektu např. školy s cílem co nejrychlejší možné eliminace útočníka či útočnicků. K tomuto policisté využívají zejména oprávnění k použití zbraně dle § 56 ZOP.⁵⁰ Mají-li policisté k dispozici na místě činu dlouhé zbraně typu samopal či brokovnice tak tyto jsou pro zákrok upřednostňovány. Následuje rychlý a improvizovaný postup do objektu, nejčastěji v malých týmech s cílem propátrávat tento objekt, nalézt a eliminovat útočníka. Nevěnuje se i přes tíživost situace pozornost mrtvým a raněným osobám. Situace končí eliminací či zadržením útočníka nebo v případě barikádové situace zajištěním prostoru do příjezdu zásahové jednotky či vyjednače.⁵¹

Činnost po zákroku

Po zadržení či eliminaci útočníka je třeba ještě pátrat po dalším potenciálním spolupachateli či spolupachatelích. Tuto činnost zpravidla již zajišťuje zásahová jednotka. Též se pátrá po možných NVS, zbraních apod. Současně ostatní složky IZS i policie provádí vnější evakuaci osob, ošetřování raněných. Raněným uvnitř objektu se

⁴⁹ KOLEKTIV AUTORŮ, ODBOR VZDĚLÁVÁNÍ, PP ČR. *AMOK (zákrok proti aktivnímu střelci), metodická příručka*. Praha, 2012. s. 9-12.

⁵⁰ ŠKODA, Jindřich, VAVERA, František, ŠMERDA, Radek. *Zákon o Policii s komentářem*. Příbram, 2009, s. 184-190.

⁵¹ KOLEKTIV AUTORŮ, ODBOR VZDĚLÁVÁNÍ, PP ČR. *AMOK (zákrok proti aktivnímu střelci), metodická příručka*. Praha, 2012. s. 12-25.

bohužel poskytuje pomoc jako jedněm z posledních. Následují transporty raněných do nemocnic, pátrání v okolí po případných obětech aktivního střelce. Ohraničení celého prostoru policejní páskou, kontrola místa i ze strany hasičského sboru. Opomenuta nesmí být také hlásná služba. Poté nastupuje fáze vpuštění pracovníků SKPV; vyšetřovatelů a techniků. V neposlední řadě na místo události nepochybně dorazí všechna média.⁵²

Je třeba na základě empirických studií konstatovat, že toto řešení krizové situace, resp. příjezd policejních složek na místo události, se uplatňuje v menším měřítku. Fakticky se odehraje událost amoku – aktivního střelce velice rychle, což je také cílem útočníka a policie většinou dorazí na místo určení ex post.

⁵² KOLEKTIV AUTORŮ, ODBOR VZDĚLÁVÁNÍ, PP ČR. *AMOK (zákrok proti aktivnímu střelci), metodická příručka*. Praha, 2012. s. 25-26.

6 Nejznámější kazuistika případů amoku

Celosvětová statistika

Počet útoků v období 1966 – 2010

Tabulka 1: Počet útoků v období 1966 – 2010⁵³

Země	Počet útoků	Země	Počet útoků
USA	237	Dánsko	1
Kanada	8	Egypt	1
Německo	6	Francie	1
Austrálie	5	Řecko	1
Izrael	3	Itálie	1
Velká Británie	4	Nizozemí	1
Finsko	2	Slovensko	1
Indie	2	Somálsko	1
Argentina	1	Švédsko	1
Rakousko	1	Thajsko	1
Bosna	1	Jemen	1

2011 Nejdůležitější útok ve světě a v České republice

Norsko	1	Česká republika	1
2014		Česká republika	1
2015 (k datu 24. 2. 2015)		Česká republika	1

⁵³ KELLY, W. Raymond. *Active shooter – Recommendations and Analysis for Risk Mitigation* [online]. 2012 [cit. 2014-12-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.nyc.gov/html/nypd/downloads/pdf/counterterrorism/ActiveShooter2012Edition.pdf>>.

6.1 Případy amoku v celosvětovém měřítku

Ve světě je evidováno již mnoho set případů, nejvíce v USA. V Evropě zatím dominuje Německo, Velká Británie a Finsko. Při jednotlivých útocích bylo zastřeleno značné množství osob. V počtu zavražděných osob však vede díky Breivikovi Norsko.

6.1.1 USA, Colorado, Columbine High School, 1999

Ačkoliv tento případ nebyl ani první, ani neměl nejvyšší počet obětí, přesto patří k nejvýraznějším a nejznámějším případům v USA. Bohužel tento masakr ovlivňoval a ovlivňuje nejen filmaře, ale i podivné existence a masové vrahy. Jeho hlavními prota-

Obrázek 1: Skutečný kamerový záznam útočníků z jídelny školy⁵⁴

gonisty byli Eric Harris a Dylan Klebold. Jednalo se o studenty právě této střední školy v Columbine v Coloradu.⁵⁵

Dne 20. dubna 1999 v 11:00 hod. oba studenti této školy přijeli dvěma vozidly ke škole. Začali tak realizovat svůj rok připravovaný a promyšlený plán, jak povraždit

⁵⁴VOSKA, Michal. Nejtragičtější následky střelby ve školách v USA. In *Policejní noviny.cz* [online]. 31. 10. 2014 [cit. 2015-01-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.policejninoviny.cz/nejtragictejsi-nasledky-strelby-ve-skolach-v-usa.html>>.

⁵⁵ SKÝPALA, Martin. 4 největší masakry studentů. *Krimi revue*. 2011, 10, s. 69.

pomocí bomb a střelných zbraní alespoň 250 studentů. Oba znali výborně prostředí a věděli, kdy a kde, v které místnosti bude nejvíce studentů a vyučujícího personálu. Věděli, jak se budou po budově pohybovat. S sebou měli několik střelných zbraní, mnoho nábojů, několik desítek ručně vyráběných bomb, Molotovovy koktejly a propanbutanové bomby. Některé bomby zanechali úmyslně i v autech na parkovišti před vstupem do školy. V 11:17 hod. vstoupili do školy, do prázdné jídelny umístili dvě devítikilové bomby s časovým spínačem. Zanedlouho následovala polední přestávka a do jídelny dorazil značný počet studentů, cca 600. Bomby však nevybuchly. A pak začal onen nelítostný masakr. Oba studenti vytáhli střelné zbraně a začali postupovat školou a střílet každého, kdo jim přijde do cesty. Ušetřili pouze dva lidi – kamaráda Brookse Browna a pak ještě jednu dívku, která velice prosila, aby ji nezastřelili. Postřelené žáky pak stříleli na místě do hlav a dobýjeli je. Jedna z učitelek zaznamenala jejich akci, utekla do knihovny a zavolala policii. Jako jediný dorazil na místo místní šerif a ten pak zahájil palbu na útočníky. Oba útočníci dále postupovali školou, stříleli kolem sebe, házeli bomby. Největší část masakru proběhla ve školní knihovně, kde se schovávalo skoro šedesát studentů a zaměstnanců školy. Na studenty, které nepostřelili a kteří byli schováni za stoly i jinde, Harris s Kleboldem řvali, ať vylezou. Masakr pokračoval. Pak se oba útočníci přesouvali dále po budově školy. Když si všimli policejních hlídek před školou, začali z oken pálit i na ně. Nakonec se vrátili zpět do knihovny, kde však už nebyl nikdo, koho by mohli zastřelit. V cca 12:05 hodin obrátili zbraně proti sobě a zastřelili se. Jejich akce trvala tedy cca hodinu od jejich příjezdu a cca tři čtvrtě hodiny trvala střelba. Při tomto masakru oba vrazi vystřelili na 900 ran. Tento amok měl za oběť 15 mrtvých včetně útočníků a 28 zraněných osob. Policie vstoupila do objektu až ve 12:45 hod., tedy až za hodinu a tři čtvrtě po vstupu útočníků do školy...⁵⁶

Bohužel, fakta případu hovoří v neprospěch policie. Vyjma jednoho místního šerifa, který se ihned snažil situaci řešit, ostatní hlídky, kterých se na místo sjelo značné množství, se obávaly vstupu do objektu a čekaly na posily ze zásahové jednotky SWAT. Ty dorazily na místo až po skončení celé tragédie. Útočníci měli dost času a klidu na „svoji práci“. Z tohoto politováníhodného postupu si nakonec policejní složky po celém světě vzaly příklad pro řešení dalších krizových situací typu Amok.

Co se týká obou protagonistů tohoto hrůzného dějství Erica Harrise a Dylana Klebolda, je nutné zmínit, že se opět poněkud odlišovali od svých vrstevníků. Oba

⁵⁶ SKÝPALA, Martin. 4 největší masakry studentů. *Krimi revue*. 2011, 10, s. 69.

pocházeli z dobře zajištěných rodin. Ve škole byli příslušníky tzv. Mafie dlouhých pláštů, které i nosili. Spolužáci si s nimi nerozuměli, říkali o nich, že jsou nespolečenští a „cvoci“. Stávali se i pro jejich neporozumění díky „kabátové mafii“ obětí posměšků i šikany. Žili tedy poněkud v izolaci od ostatních ve třídě. Oba také holdovali hraní krvavých videoher, fascinovala je drsná heavy metalová muzika. Oba se také léčili na psychiatrii a brali antidepresiva. Klebold trpěl většími depresemi a měl sebevražedné sklony. Harris však byl podle znalců psychopat. Bez lítosti a empatie. Byl horší a nebezpečnější z těch dvou. Zajímali se i o zbraně, chodili střilet do lesa, i když zbraně neměli oficiálně a nebyli členy žádného střeleckého klubu. Zbraně na akci ve škole jim obstarala jejich kamarádka, která o akci věděla.⁵⁷

Co je však zajímavé, že oba se svými plány nikterak netajili již dva roky před touto událostí. Na internet umísťovali svoje názory, plány na výrobu výbušnin, odsoudili veřejně jednoho studenta ke smrti. Hráli právě i přes internet – svoje stránky, krvavé videohry. V plánu útočníků bylo ostatně Columbine High School jen začátkem akce končící právě v New Yorku. Po zničení budovy školy měli přijít na řadu sousedé. Pak chtěli unést letadlo a shodit ho na New York. Jeden z místních městských vyšetřovatelů na tyto stránky narazil a ihned konal. Žádal po soudu příkaz k domovní prohlídce, ale ta se nikdy neuskutečnila. Po masakru úřady zatajily vyšetřovatelovy dokumenty a byly objeveny až po útocích na New York 11. 9. 2001...⁵⁸

Tým pracovníků FBI společně s týmy psychologů a psychiatrů, kteří na vyšetřování spolupracovali, prozkoumali všechny dostupné nalezené materiály v domech útočníků, internetové odkazy, videa, fotografie, deníky, atd. a došli k zajímavým zjištěním. Kromě stanovení duševních diagnóz, částečně uvedených výše, zjistili, že útočníci neměli v úmyslu „jen“ masakr na nějaké škole. Byl to prostředek k vyšším cílům, kdy chtěli udělat největší krvavý incident v USA, zastínit teroristickou akci Timothy Mc Veigha - obrovský výbuch v Oklahoma City. Chtěli spáchat největší masakr v dějinách Ameriky a škola byl jen prostředek. Kdyby jim vybuchly dvě bomby v jídelně, mohlo zahynout cca 600 osob. Po výbuchu těchto bomb měli v plánu postřílet zbytek studentů na útěku. V následující třetí části by bomby umístěné venku v jejich autech roztrhaly dav přeživších, záchranářů a novinářů. Toto vyvrcholení by již přenášela naživo televize. Nebyla to jen „sláva“, o co jim šlo; chtěli dosáhnout děsivé

⁵⁷ MOORE, Michael, *Bowling for Columbine*. Dokumentární film - studie, USA, 2002.

⁵⁸Eric Harris & Klebold [online]. 2006 [cit. 2014-12-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.guilty.blog.cz/0607/eric-harris-dylan-klebold>>.

pověsti srovnatelné s Hunem Attilou. Jejich vize byla vytvořit noční můru tak devastující a apokalyptickou, aby se celý svět třásl před jejich mocí...⁵⁹

Po amoku v Columbine zavedli školy v USA “nulovou toleranci“, což znamená, že při zjištění jakýchkoliv násilností, šikany a dalších relevantních informací, které by mohly značit určité nebezpečí, studenty suspendovaly a vyloučily. Školy také zavedly různá organizační a technická bezpečnostní opatření, která by chránila školy a studenty s personálem od takových excesů. Bohužel tyto kroky však nebyly později vždy účinné...

6.1.2 USA, Blacksburg, Čo Sung-hü, 2007

Případ amoku korejského přistěhovalce na polytechnickém institutu ve Virginii se stal jedním z nejhorších a nejděsivějších incidentů osamělých aktivních střelců v dějinách USA, kdy během krátké doby zastřelil 32 obětí a pak sám sebe.

Obrázek 2: Fotografie Čo Sung-hü vytvořená z jeho vlastního videomanifestu zaslaného do televize NBC News před masakrem⁶⁰

⁵⁹ KARÁSEK, David. Psychologie zabijáka: depresionik a psychopat. In *Slate Magazin* [online]. 2007 [cit. 2014-10-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.gunlex.cz/aktuality-strelci/psychologie-zabijaka-depresionik-a-psychopat/>>.

⁶⁰ ČT24. Nejhorší masakry na školách. In *ceskatelevize.cz* [online]. 23. 9. 2008 [cit. 2014-12-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/exkluzivne-na-ct24/29637-nejhorsim-masakry-na-skolach/>>.

Událost se stala 16. dubna 2007, kdy po přípravách přišel Čo Sung-hü do školy do vstupní haly, kde ihned zastřelil svou platonickou lásku a dalšího studenta, který se divil, co dělá. Poté se přesunul do další budovy Virginské university, připraveným řetězem zabezpečil vstupní dveře, aby nikdo nemohl utéci a na dveře umístil cedulku s nápisem, že na dveřích je bomba a když se je někdo pokusí otevřít, celá budova vybuchne. Pak prozkoumal situaci, nahlédl do přednáškové auly, aby se přesvědčil, že bude mít dost obětí. Když dostatečně rekognoskoval terén, vtrhl do auly a začal střílet na všechny, kteří mu přišli „do rány“ - profesora i studenty. Následně přecházel halou do další učebny a cestou zastřelil a postřelil další osoby.

Ve vedlejší učebně slyšel vše učitel Liviu Librescu (77 let), původem z Rumunska. Librescu byl muž s bohatými životními zkušenostmi. Zažil druhou světovou válku a byl i v koncentračních táborech. Po válce odjel do Izraele a pak do USA, kde přednášel fyziku na různých universitách. Ihned pochopil situaci a nařídil zabarikádovat dveře, sám držel kliku u dveří a všem nařídil utéci oknem pryč. Čo Sung-hü vše slyšel přes dveře, zkoušel se dostat rychle dovnitř, ale Librescu držel kliku pevně. Stále křičel na studenty, aby rychle utíkali. Čo Sung-hü profesora skrz dveře nejdříve postřelil do nohy a pak jej usmrtil do hlavy. Celkem ho střelil pěti ranami. Všem těmto studentům se podařilo utéci až na jednu, která to nestihla. Tu Čo Sung-hü zastřelil. Díky profesorovi Librescu a jeho duchapřítomnosti bylo zachráněno 22 studentů. Nakonec se Čo Sung-hü zastřelil. Během 10 minut však vystřelil několik set ran ze dvou pistolí a celkem zastřelil 32 lidí a desítky studentů a učitelů zranil.⁶¹

Čo Sung-hü pocházel z Koreje a měl problémy s adaptací. Byl tichý, uzavřený a nenápadný. Díky svému zjevu a špatné angličtině se stával terčem posměchu ostatních žáků. Když se některým spolužačkám nesměle dvořil, tak to považovaly za obtěžování. Měl jim psát také básně se sexuálním podtextem a fotit si jejich nohy. Někteří učitelé jej vykázali ze svých přednášek. Léčil se od roku 2005 na psychiatrii, kdy soud učinil rozhodnutí, že by Čo Sung-hü mohl být nebezpečný pro sebe i okolí, díky čemuž mu byla léčba nařízena. Měl sklony k depresím a zálibu v násilných počítačových hrách.⁶²

⁶¹ SKÝPALA, Martin, 4 největší masakry studentů. *Krimi revue*. 2011, 10, str. 68.

⁶² SKÝPALA, Martin, 4 největší masakry studentů. *Krimi revue*. 2011, 10, str. 68.

Obrázek 3: Další z fotografií Čo Sung-hü z jeho manifestu⁶³

Ještě předtím, než Čo Sung-hü uskutečnil tento hrůzný masakr, vytvořil a následně odeslal balíčkem svůj nenávistný manifest do televizní stanice NBC News. Zde zanechal svoje videonahrávky, texty a fotografie nesoucí podivné poselství: „Zahnali jste mě do kouta a dali mi jen jednu možnost. S radostí jste mě ukřižovali. Zaseli jste do mé hlavy rakovinu, do mého srdce hrůzu a duši mi roztrhali na kusy! Měli jste sto miliard šancí tomu zabránit, ale neudělali jste to. Má krev je na vašich rukou! Všechno je to vaše vina! Máte mě na svědomí! Čo Sung-hü.“⁶⁴

Čo Sung-hü se také ve svém manifestu odvolával na "mučedníky jako byl Eric a Dylan". Měl na mysli Erica Harrise a Dylana Klebolda, kteří zabili dvanáct studentů a učitele na coloradské střední škole v Columbine a pak se zastřelili.⁶⁵

Experti z oblasti psychologie a psychiatrie nemají dodnes jasný názor a přou se o smyslu jeho zmateného poselství. Někteří odborníci pokládají osobu Čo Sung-hü za jasný prototyp osamělého masového vraha.⁶⁶

⁶³PROFIMEDIA. Mladík se chystal zopakovat masakr ze školy ve Virginii. In *Novinky.cz: Amerika* [online]. 4. 4. 2008 [cit. 2015-01-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/zahranicni/amerika/136903-mladik-se-chystal-zopakovat-masakr-ze-skoly-ve-virginii.html>>.

⁶⁴ SKÝPALA, Martin, *4 největší masakry studentů*. Krimi revue 2011, 10, str. 68.

⁶⁵ ČTK. Vrah z Virginie natočil své poselství na video. In *Novinky.cz: Amerika* [online]. 19. 4. 2007 [cit. 2014-26-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/zahranicni/amerika/113499-vrah-z-virginie-natocil-sve-poselstvi-na-video.html>>.

⁶⁶ SKÝPALA, Martin, *4 největší masakry studentů*. Krimi revue 2011, 10, str. 68.

6.1.3 Finsko, Kauhajoki, Matti Juhani Saari, 2008

Nyní se přesuneme na evropský kontinent, do země, kde pojem aktivní střelec není také neznámý a to do Finska.

Dne 23. září 2008 došlo v malém finském městě Kauhajoki k největšímu masakru na škole v dějinách této skandinávské země. Případ není nijak složitý, zajímavý je spíše motiv. Matti Juhani Saari vnikl do místní university v kombinéze a v kukle. V ruce měl pistoli Walther P22. Pak začal střílet. Zabil devět studentů, z toho 8 dívek a jednoho profesora. Celkem tedy zastřelil 10 osob, dvě těžce zranil. Ostatní uprchli okny. Pak pomocí Molotovova koktejlu zapálil třídu i s oběťmi. Vystřelil několik desítek ran. Pár ran vystřelil i na zasahující policisty. Poté

Obrázek 4: Policejní složky připravily na zásah i obrněné transportéry⁶⁷

následně vzal svůj mobilní telefon a zavolal svému kamarádovi Raunovi, že právě zabil 10 lidí a že se s ním loučí. Poté se střelil do hlavy. Nezemřel však na místě, ale až v nemocnici po převozu. Jeho akce trvala asi 2 hodiny. Zajímavé bylo zjištění, že jednak na svých internetových stránkách a také u svého přítele Rauna avizoval, že postřílí lidi na univerzitě a že nenávidí lidskou rasu. Svoje poselství natočil na video, kde zbraní mířil do objektivu kamery, vystřelil před ní a sdělil: „Vy umřete jako další!“⁶⁸ Nikdo ho však nebral vážně...⁶⁹

⁶⁷ ČTK/AP. Střelba ve škole ve Finsku. Už jedenáct mrtvých. In *Týden.cz* [online]. 23. 09.2008 [cit. 2015-01-02]. Dostupné z WWW: <http://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/evropa/strelba-ve-skole-ve-finsku-uz-jedenact-mrtvych_81945.html#.VKbUEcny-So>.

⁶⁸ SKÝPALA, Martin, 4 největší masakry studentů. *Krimi revue*. 2011, 10, str. 67.

⁶⁹ SKÝPALA, Martin, 4 největší masakry studentů. *Krimi revue*. 2011, 10, str. 67.

Obrázek 5: Fotografie Saariho z jeho videoposelství, které umístil na internet ⁷⁰

Toto video umístěné na internetu bylo zaznamenáno jiným uživatelem, který vše anonymně oznámil na policii. Policie si Saariho pozvala k výslechu, aby vše vysvětlil. Ten obsah nahrávky bagatelizoval, tvrdil, že jde pouze o žert a zbraň drží legálně. Na základě tohoto zjištění jej policie propustila bez jakýchkoliv důsledků. Bylo to den před jeho akcí... Dalším šetřením bylo zjištěno, že o povraždění co nejvíce osob uvažoval již od roku 2002. Měl také zálibu v násilných počítačových hrách, užíval látky měnící psychiku. Jednalo se o tichého introverta se sklony k depresím. Vraždil, protože nesnášel lidskou rasu.⁷¹

6.1.4 Německo, Winnenden, Tim Kretschmer, 2009

Zajímavý případ z pohledu studie motivu byl z německého města Winnendenu ze dne 11. března 2009. Sedmnáctiletý Tim Kretschmer vstoupil do střední školy Albertville v neprůstřelné vestě, černé kombinéze a kukle. Byl zde bývalým studentem. Postupně vstupoval do tříd, střílel profesory i žáky. Střílel je do hlav a přitom se usmíval. Někteří učitelé se mu snažili v jeho konání zabránit, ale byli také zastřeleni. Zastřelil 12 lidí, z toho devět studentů a tři učitele. Poté utekl z místa činu. Neměl v úmyslu spáchat sebevraždu, jako tomu bylo v ostatních případech.⁷²

⁷⁰ ČTK/AP. Video: Motiv krvavé střelby ve Fnsku: nenávisť k lidstvu. In *Týden.cz* [online]. 24. 09.2008 [cit. 2015-01-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/150317-video-motiv-krvave-strelby-ve-finsku-nenavist-k-lidstvu.html>>.

⁷¹ SKÝPALA, Martin, 4 největší masakry studentů. *Krimi revue*. 2011, 10, str. 67.

⁷² SKÝPALA, Martin, 4 největší masakry studentů. *Krimi revue*. 2011, 10, str. 66.

Obrázek 6: Orientační mapa Německa a místa události – města Winnenden⁷³

Kretschmer cestou potkal zahradníka, kterého také okamžitě zastřelil. Dále doběhl na blízké parkoviště, kde zahlédl muže, který zde čekal na manželku. Pod pohrůzkou užití zbraně jej donutil nastoupit do vozidla a odvézt ho pryč. Na místě již bylo dost policejních vozů a míjeli i tento, který ujížděl opačným směrem. Když se ho unesený řidič ptal, proč to dělá, řekl mu, že „pro legraci“. Kretschmer se začal shánět po další škole. Chtěl odvézt do dalšího 40 km vzdáleného města Wendlingenu. Řidič však při spatření další policejní hlídky prudce zastavil, vytrhl klíčky ze zapalování a utekl z vozu. Kretschmer pak musel rychle vyběhnout také a doběhl do nedalekého autosalonu Volkswagenu, kde se dožadoval klíčů od nějakého vozu. Ihned střelil jednoho prodavače do krku. Následně ještě zastřelil přítomného zákazníka. Poté vyběhl před autosalon na parkoviště, kde střílel všude kolem sebe. Nakonec jej zastavila střela z policejní zbraně, kdy po přestřelce s policií byl střelen do nohy a následně obrátil zbraň proti sobě a zastřelil se. Celkem zastřelil 15 osob na místě, další zemřela později v nemocnici. Několik dalších zranil včetně dvou policistů. Výsledek je tedy 16 mrtvých.⁷⁴

⁷³ REUTERS. Tim Kretschmer. Nenápadný žák i šílený střelec. In In *Týden.cz* [online]. 11. 03. 2009 [cit. 2015-01-02]. Dostupné z WWW: <http://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/evropa/tim-kretschmer-nenapadny-zak-i-sileny-strelec_109531.html#.VKbZ-sny-So>.

⁷⁴ SKÝPALA, Martin, 4 největší masakry studentů. *Krimi revue*. 2011, 10, str. 66.

Obrázek 7: Příjezd policejních složek ke škole⁷⁵

Tim Kretschmer jakoby opět zapadal to stejného prototypu nenápadného slušného a tichého introverta, kterého by kde kdo přehlédl. Byl jedináček. A jako většina aktivních střelců měl sklony k depresím, 5 x se léčil na psychiatrii. Užíval i látky měnící psychiku. Měl taktéž zálibu v krvavých počítačových hrách a hororových filmech; doma jich měl tisíce.⁷⁶

Obrázek 8: Fotografie Kretschmera krátce před událostí⁷⁷

⁷⁵ REUTERS. Tim Kretschmer. Nenápadný žák i šilný střelec. In *Týden.cz* [online]. 11. 03. 2009 [cit. 2015-01-02]. Dostupné z WWW: <http://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/evropa/tim-kretschmer-nenapadny-zak-i-sileny-strelec_109531.html#.VKbZ-sny-So>.

⁷⁶ SKÝPALA, Martin, 4 největší masakry studentů, *Krimi revue*. 2011, 10, str. 66.

⁷⁷Tim Kretschmer [online]. 2009 [cit. 2015-01-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.google.cz/search?q=tim+kretschmer&tbm=isch&tbo=u&source=unun&sa=X&ei=0bnSUqn dD4SetAbxyYGoAQ&ved=0CC4QsAQ&biw=1600&bih=699>>.

Zbraň sebral Kretschmer svému otci. Ten jich měl mít 16. Učil syna střílet a Tim v tom našel i zalíbení. Motiv není úplně jasný, ale uvádělo se na základě svědeckých výpovědí a zjištěných informací, že se tvářil, že zabíjí pro legraci, že to byla pro něj zábava. Ve skutečnosti tu mohlo sehrát roli i více faktorů najednou. Fakt, že většina z obětí byly dívky, se dává do souvislosti se skutečností, že se krátce před svým činem rozešel se svou přítelkyní. Jeden spolužák tvrdil, že začal díky rozchodu nenávidět ženy. Dále však vyšlo najevo, že byl ve škole šikanován. Učitelství sbor s tím prý nic nedělal. Neměl přátele a cítil se frustrovaný. Jediný rozdíl v této kauze je ten, že na rozdíl od předchozích případů o svých plánech nic dopředu nevizoval.⁷⁸

6.1.5 Norsko, Oslo, ostrov Utøya. Anders Behring Breivik, 2011

Ne všechny případy amoku a aktivních střelců jsou celosvětově zaznamenány a dlouhodobě zapamatovány tak, jako případ, který se odehrál dne 22. července 2011 v Norsku. Tento případ doslova „zvedl ze židle“ celý svět a zároveň vyvolal na toto téma celosvětovou diskuzi. Obzvláště v Evropě, která si dosud myslela, že tento fenomén se jí až tak příliš netýká, že jde spíše o záležitost USA. V tomto ohledu měla Evropa jen několik málo zkušeností. A nyní celý svět zaznamenal jméno Anders Behring Breivik....

Obrázek 9: Orientační mapa události⁷⁹

⁷⁸ SKÝPALA, Martin, 4 největší masakry studentů. *Krimi revue*. 2011, 10, str. 66.

⁷⁹ KRYNEK, L. Ondřej. Anders Behring Breivik. In *Novinky.cz: Témata* [online]. 2011 [cit. 2015-01-02]. Dostupné z WWW: <<http://tema.novinky.cz/anders-behring-breivik>>.

Anders Behring Breivik dne 22. července 2011, po dlouhodobých přípravách, spáchal nejzrozsáhlejší akci typu Amok, která byla doposud ve světě známa. Nejdříve zosnoval výbuch pomocí doma sestrojené bomby, kterou umístil do automobilu, jenž zaparkoval poblíž vládních úřadů v centru norské metropole Osla. Exploze usmrtila 8 lidí a další spoustu osob zranila. Tímto chytře odlákal pozornost od své další hrůzné aktivity. Když se veškeré síly norského záchranného systému přesunuly k řešení této události, Breivik se v klidu v přestrojení za policistu přesunul na ostrov Utøya, kde se konal mítink mládežnického tábora vládní sociálně demokratické strany. Bylo zde asi 600 dětí ve věku 14-18 let. Jako falešný policista zde vnikl pod legendou, že jde zkontrolovat bezpečnostní situaci po bombovém útoku v Oslu. Po infiltraci však začal střílet bezhlavě do davu mládeže. Některé střílel nejdříve do nohou, pak je „dobíjel“ střelbou do hlavy. Mnoho účastníků mládežnického mítinku se snažilo spasit útekem do moře, kde nakonec někteří zranění utonuli. Než norská policie a zásahová jednotka stačila reagovat, uplynulo příliš mnoho času, který pracoval ve prospěch Breivika. Nakonec jeho šílenému amoku padlo za obět' 8 osob během výbuchu, 69 bylo zastřeleno a 15 zraněno. Celkem bylo tedy zabito a zraněno 77 osob.⁸⁰

Obrázek 10: Fotografie Breivika, tak, jak ji sám umístil na svoje internetové stránky⁸¹

⁸⁰ RED. ČTK. Breivik byl nepřičetný, za mříže prý nepatří. Jsem vyvolený, říká. In *Týden.cz* [online]. 29. 11. 2011[cit. 2015-01-02]. Dostupné z WWW: <http://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/evropa/breivik-by-l-nepri-cetny-za-mrize-pry-nepatri-jsem-vyvoleny-rika_218698.html#.VKcOXcny-Sp>.

⁸¹ REUTERS. Anders Behring Breivik. In *Novinky.cz:Témata* [online]. 2011 [cit. 2015-01-02]. Dostupné z WWW: <<http://tema.novinky.cz/anders-behring-breivik>>.

Určitou drobnou zajímavostí je, že se před svým útokem Breivik snažil sehnat střelné zbraně v České republice v Praze, neboť prý slyšel, že jsme nebezpečná země a zbraně se zde dají sehnat běžně na černém trhu. Po pobytu v Praze nakonec zjistil, že informace k tomuto nebyly relevantní a s nepořízenou odjel. Z důvodu výroby výbušnin založil zemědělskou firmu za účelem nákupu velkého množství hnojiva důležitého pro jejich výrobu. Později nakoupila tato Breivikova firma 6 tun hnojiva.⁸²

Na svoji životní akci, s jejímž tak „úspěšným“ výsledkem ani nepočítal, se připravoval dlouhá léta, resp. od roku 2009. Jeho přípravu detailně popsal v manifestu nazvaném „2083: Evropská deklarace nezávislosti“, který začal psát devět let před útokem a bezprostředně před akcí jej rozeslal na zhruba tisícovku e-mailových schránek. V textu se podle agentury DPA zabývá "rasovou válkou" a otázkou, jak by bylo možné Evropu osvobodit od přistěhovalců. Vymezuje se vůči multikulturalismu, sovětismu, komunismu a podobným myšlenkovým proudům. V 1500stránkovém pamfletu také dvakrát cituje Václava Klause. Zmiňoval též feminismus, marxismus, promiskuitu a mravní rozklad. Zmínil se i o Benešových dekretech. Manifest bylo prý inteligentní dílo. Svým činem chtěl Breivik otřást norskou společností a změnit jim myšlení. Chtěl zachránit Norsko a Evropu. Sám se samozvaně nazval nejdokonalejším rytířem od dob 2. světové války a založil organizaci „Templáři noci“, která jednou převezme vládu nad Evropu. On sám se mínil stát regentem Norska i celé Evropy.⁸³

Podle zpráv z tisku se Breivik narodil do dobře situované rodiny, kde záhy nastal rozvod a tím i celková změna v situaci rodiny. Údajně měl být vystaven útokům se sexuálním podtextem, kdy toto částečně připouští ve svých výpovědích. Byl prý znechucen z velmi pokleslých mravů v rodině i ve společnosti. Dle něj byla společnost nemocná. Chtěl zjednat nápravu. Chtěl očistit norskou společnost.⁸⁴

Na zkoumání jeho duševního stavu se podílelo množství renomovaných expertů. Vypracovali 243 stránkovou zprávu. Ne vždy se však ve všem shodují. Podle všeho se Breivik pohybuje v bludech a trpí rozvinutou paranoidní schizofrenií. Měl se podrobit vyšetření mozku magnetickou rezonancí, zda-li nemá poškozený mozek. To ale odmítl. Někteří experti z oboru psychiatrie se přikláněli k názoru, že je nepřičetný, jiní zase

⁸² REUTERS. Anders Behring Breivik. In *Novinky.cz:Témata* [online]. 2011 [cit. 2015-01-02]. Dostupné z WWW: <<http://tema.novinky.cz/anders-behring-breivik>>.

⁸³ REUTERS. Anders Behring Breivik. In *Novinky.cz:Témata* [online]. 2011 [cit. 2015-01-02]. Dostupné z WWW: <<http://tema.novinky.cz/anders-behring-breivik>>.

⁸⁴ HÁJEK, Adam. Nejspíš je šílený, prohlásil advokát norského vraha Breivika. In *iDnes.cz* [online]. 26. 7. 2011 [cit. 2015-01-02]. Dostupné z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/nejspis-je-sileny-prohlasil-advokat-norskeho-vraha-breivika-prq-/zahranicni.aspx?c=A110726_141333_zahranicni_aha>.

tvrdili, že je naopak přičetný, že vnímá realitu nezkresleně. Poslední nově vypracovaná zpráva uvedla, že Breivik je nadprůměrně inteligentní, byl a je přičetný a tudíž plně právně zodpovědný za své činy.⁸⁵

Česká policejní psycholožka Ludmila Čírtková uvedla, že podle ní byl Breivik masovým vrahem z ideových pohnutek. Patří do skupiny misionářů z ideové nenávisti. Takový misionářský pohled, při kterém věří, že jeho činy jsou z vyššího pověření, které společnost potřebuje. Takový extrémní zločin vidí Čírtková jako vyústění dlouhého procesu. Na počátku takového procesu je nějaký sociální propad, problémy v životě, neschopnost se zařadit. Pak nastoupí jeho virtuální život, ve kterém se následně řeší svoje pseudoproblémy a řeší, kdo za ně může. Breivik viděl příčinu problémů v multikulturalismu, kulturním marxismu a v dalších pseudofilozofických konstruktech. Čírtková vidí v jeho jednání formu silného maligního narcismu. Viděl se jako rytíř a zachránce. Podle všeho je sociopatem, nikoliv psychotikem. Postupoval ve svém konání systematicky, přesně, dlouhodobě, metodicky a chladnokrevně s velkou anetickou motivací. Misionářští pachatelé z nenávisti se zpravidla předem sami sociálně vyloučí a často žijí jako samotáři. Ale je velmi obtížné takové masové vrahy zavčasu identifikovat, odhalit a zastavit.⁸⁶

6.2 Případy amoku v Čechách (Československu)

Česká republika (Československo) je na poli amoku relativně „tabula rasa“. Přesto lze najít několik výjimek, které potvrzují, že i v české společnosti se takové jevy již objevily a nepochybně existují indikátory, které hovoří o postupném pronikání tohoto problému z okolního světa do naší země.

⁸⁵ RED. ČTK. Breivik byl nepřičetný, za mříže prý nepatří. Jsem vyvolený, říká. In *Týden.cz* [online]. 29. 11. 2011 [cit. 2015-01-02]. Dostupné z WWW: <http://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/evropa/breivik-byl-nepricetny-za-mrize-pry-nepatri-jsem-vyvoleny-rika_218698.html#.VKcOXcny-Sp>.

⁸⁶ KOUKAL, Josef. Masového vraha je těžké odhalit, když žije jako samotář, říká psycholožka. In *Novinky.cz: Domáci* [online]. 26. 7. 2011 [cit. 2015-01-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/domaci/240049-masoveho-vraha-je-tezke-odhalit-kdyz-zije-jako-samotar-rika-psycholozka.html>>.

6.2.1 Československo, Praha 1973, Olga Hepnarová

První událost, která by se dala definovat jako skutečný amok, se odehrála v Československu 10. července 1973, kdy Olga Hepnarová úmyslně zavraždila přejetím nákladním vozidlem Praga RN v Praze 7 větší počet lidí, ačkoliv je původně chtěla zastřelit. Osm lidí bylo mrtvých, šest těžce a šest lehce zraněných.⁸⁷

Obrázek 11: Fotografie mladé Olgy Hepnarové⁸⁸

Olga Hepnarová v době události měla pouhých dvaadvacet let. Narodila se celkem do dobře situované rodiny, kdy matka byla zubní lékařka a otec bankovní úředník. Od malička byla velice inteligentní a sečtělá, nicméně již od dětství byla tichá, uzavřená, málomluvná a stranila se kolektivu. Respektive s ostatními žáky a lidmi z okolí nevycházela. Měla špatné vztahy s rodiči i sestrou. Potýkala se s častými depresemi a ve svých třinácti letech se pokusila spáchat sebevraždu otravou léky, což se

⁸⁷ OPPELT, Robert. Ukradnu autobus a plnou rychlostí vjedu do davu lidí. *Deník Metro*. 10. července 2013, Praha, 2013, s. 7.

⁸⁸ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK. Obrazem: Unikátní snímky největší české vraždy. In *Týden.cz* [online]. 10. 07. 2013 [cit. 2015-01-03]. Dostupné z WWW: <http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/krimi/obrazem-unikatni-snimky-nejvetsi-ceske-vrazdy_275925.html?imgBoxOffset=10#thumbs>.

jí nepodařilo. Pak téměř rok strávila v dětské psychiatrické léčebně v Opařanech. Byla citově oploštělá. Celý život si připadala jako ukřivděný otloukánek, nenáviděla společnost. Viděla celou společnost jako nepřátelskou vůči ní. Taktéž později identifikovala svoji odlišnou sexuální orientaci. Téměř v žádném zaměstnání se jí nedařilo, s nikým, až na pár výjimek, nevycházela. Jedno z jejích zaměstnání bylo u Technických služeb města Prahy, kde pracovala jako řidička nákladního kropicího vozu. Určitý čas se snažila i bydlet o samotě v jedné chatě mimo Prahu.⁸⁹

Vzhledem k jejímu celoživotnímu postoji ke společnosti a psychickým traumatům se poslední čtyři roky života rozhodovala a připravovala k pomstě na společnosti, která prý mohla za její útrapy. Z pomsty v roce 1970 za pomoci benzínu zapálila hospodářskou usedlost svých blízkých. Měla velkou touhu zavraždit co nejvíce lidí. Napadlo jí i podkopat koleje a nechat vykolejit vlak s velkým počtem cestujících. Pak jí napadlo uložit výbušninu do nějaké lidmi naplněné místnosti. Ovšem jako nejlepší nápad jí připadlo obstarat si střelnou zbraň, postřílet rodiče, sestru a pak by vyšla do ulic a střelbou chtěla úmyslně způsobit co největší masakr. Zcela typický příklad amoku – aktivního střelce. Z těchto důvodů se přihlásila do Svazarmu a začala se učit střílet v rámci střeleckého výcviku. Tento záměr se jí však nepodařil, neboť došla k závěru, že není schopna sehnat pokoutně střelnou zbraň. Měla spoustu obdobných nápadů, jak usmrtit co nejvíce lidí.⁹⁰

Nakonec se rozhodla pro nejschůdnější a nejefektivnější variantu zapůjčení si nákladního vozu a přejetí co nejvíce lidí na ulici. Jak se rozhodla, tak učinila. Celou věc si chladnokrevně a pečlivě rozmyšlela. Zapůjčila si v půjčovně nákladní vůz Praga RN, postupně si vytipovala místo skutku, kterým se stala stanice tramvaje Praha 7-Holešovice, třída Obránců míru (dnešní Milady Horákové) u Strossmayerova náměstí. Den před svým činem odjela svým vozidlem zn. Trabant na Slapy, kde v noci svrhla vůz ze skály, aby po sobě nezanechala žádnou vzpomínku. Výše uvedený den, tedy 10. července 1973 svůj pečlivě připravovaný plán chladnokrevně zrealizovala. Rozjela propůjčené vozidlo Praga RN z kopce třídou Obránců míru nejvyšší možnou rychlostí, vjela do zastávky tramvaje plné čekajících lidí. Jak bylo uvedeno, způsobila smrt 8 lidem, 6 těžce zranila a 6 lehce.⁹¹

⁸⁹ CÍLEK, Roman. *Oprátka za osm mrtvých (Případ Olgy Hepnarové – dívky, která zabíjela, protože neuměla žít)*. Praha, 2001, 216 s.

⁹⁰ CÍLEK, Roman. *Oprátka za osm mrtvých (Případ Olgy Hepnarové – dívky, která zabíjela, protože neuměla žít)*. Praha, 2001, 216 s.

⁹¹ CÍLEK, Roman. *Oprátka za osm mrtvých (Případ Olgy Hepnarové – dívky, která zabíjela, protože neuměla žít)*. Praha, 2001, 216 s.

Obrázek 12: Fotografie nákladního vozidla Prahy RN⁹²

Obrázek 13: Fotografie místa činu v Praze 7-Holešovicích, třídy Obránců míru⁹³

Olga Hepnarová se následně v klidu nechala zadržet policií. V dalším vyšetřování se plně doznala ke svému skutku, s Veřejnou bezpečností plně spolupracovala. Byla podrobena mnoha lékařským zkoumáním, zejména z oblasti psychologie a psychiatrie. Z osobnostního zkoumání bylo zjištěno: „Rorchachův test – zřetelné známky agresivity (krev), velmi výrazný sklon k opozici... V roce 1970 vyšetřena tímž testem a z tehdejší převahey introverze v typu prožívání zbylo velmi málo... Celý protokol je abnormní, svědčí pro těžkou psychopatii schizoidní a je hraniční, pokud jde o eventuální psychózu.... V MMPI testu je křivka abnormně

⁹²ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK. Obrazem: Unikátní snímky největší české vraždy. In *Týden.cz* [online]. 10. 07. 2013 [cit. 2015-01-03]. Dostupné z WWW: <http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/krimi/obrazem-unikatni-snimky-nejvetsi-ceske-vrazdy_275925.html?imgBoxOffset=10#thumbs>.

⁹³ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK. Obrazem: Unikátní snímky největší české vraždy. In *Týden.cz* [online]. 10. 07. 2013 [cit. 2015-01-03]. Dostupné z WWW: <http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/krimi/obrazem-unikatni-snimky-nejvetsi-ceske-vrazdy_275925.html?imgBoxOffset=10#thumbs>.

zvýšena ve škálách pro schizofrenii a psychopatii... je tu i zvýšení ve škále pro maskulinní rysy... Porucha v oblasti sexuální je patrná v tematickém apercepčním testu, kde ve třech interpretacích obrázků chybně rozpoznává pohlaví zobrazených osob... Jiná z jejích interpretací („skleněná stěna“) svědčí o snížené schopnosti citového kontaktu... Z dalších interpretací lze rozpoznat identifikaci s mladší osobou („tou statečnější“), zájem o sebevražedné téma a očekávání agrese vůči své osobě... V projektivním testu doplňování vět se projevila její silná potřeba uplatnění, vysoce sama sebe oceňuje a plně se identifikuje s pózou osoby, „statečné“ nebo, odvážné... Je vidět značně zvýšené sebevědomí, některé projevy směřují až k megalomanií, ale neobsahují nic bludného.“⁹⁴

Nutno dodat, že Olga Hepnarová si sama navrhovala trest smrti, byla s ním plně srozuměna. Celou dobu neprojevovala žádnou lítost nad svým činem, žádnou pokoru. Jediné, čeho fakticky litovala, bylo to, že nezabila více lidí... Dne 6. dubna 1974 byl u soudu vyhlášen rozsudek trestu smrti. I přes další pokusy jejího advokáta zvrátit situaci byl dne 12. března 1975 rozsudek vykonán.⁹⁵

6.2.2 Lesní vrah Kalivoda, 2005

Kauza „Lesního vraha“ Kalivody patří již do moderní doby. V roce 2005 zastřelil v lese tři osoby. Autor této práce se osobně setkal s Viktorem Kalivodou v rámci své pozice kriminalisty ve VV Ruzyně, kde prověřoval okolnosti jeho neúspěšného pokusu sebevraždy. Kalivoda působil inteligentním, tichým, klidným a slušným dojmem. Na první pohled nevýrazný typ, do kterého by patrně nikdo neřekl, jakou minulost a vnitřní aktivitu má. Poněkud negativní kuriozitou bylo i to, že to byl krátkodobě i příslušník Policie ČR. Stejně jako Olga Hepnarová se narodil do dobře situované rodiny, kdy matka byla lékařkou, otec byl bývalý vojenský expert na vzdušnou obranu, profesionální voják, který byl členem české mise v rámci NATO. V době skutku syna pracoval na mezinárodním odboru v bruselské centrále NATO. Jeho sestra studovala vysokou školu. Tak, jak působil na autora této práce ve VV Ruzyně, tak se prý choval již od dětství. Byl uzavřený, resp. velký introvert,

⁹⁴ CÍLEK, Roman, *Oprátka za osm mrtvých (Případ Olgy Hepnarové – dívky, která zabíjela, protože neuměla žít)*. Praha, 2001, str. 142.

⁹⁵ CÍLEK, Roman. *Oprátka za osm mrtvých (Případ Olgy Hepnarové – dívky, která zabíjela, protože neuměla žít)*. Praha, 2001, 216 s.

nekonfliktní; s nikým se nehádal, nepral, nechal si spoustu věcí líbit od ostatních žáků. Byl také skromný a nenáročný, přesný a spolehlivý. Také nekouřil, nepil a nežíval žádné drogy. V roce 1999 byl přijat k Policii ČR, kde pracoval na MOP Řepy, dále vstoupil na ZOP do policejní školy v Hrdlořezích v Praze 9. Ale těsně před ukončením této školy na jaře 2000 dobrovolně odešel. Pak zkoušel postupně i tři vysoké školy, ale z nich také dobrovolně odešel, a to i přesto, že patřil k nejlepším studentům. Dále jezdil v Praze jako řidič s tramvají a dokonce se i přihlásil do tehdy známého soutěžního televizního pořadu „Chcete být milionářem?“, kde poté vyhrál 320.000,- Kč. Následně

Obrázek 14: Fotografie Kalivody ze soutěžní hry „Chcete být milionářem“⁹⁶

se začal zajímat o střelbu a střelné zbraně, docházel pravidelně na střelnici. Byl držitelem zbrojního průkazu a koupil si pistole zn. Glock 34, ráže 9 mm.⁹⁷

⁹⁶POKORNÝ, Jakub, JURKOVÁ, Marcela. Nikdy se nesmál, říkají o lesním střelci známí. In *iDnes.cz* [online]. 22. 10. 2005 1:00 [cit. 2015-01-03]. Dostupné z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/nikdy-se-nesmal-rikaji-o-lesnim-strelci-znami-fn6-/krimi.aspx?c=A051021_231303_krimi_ad>.

⁹⁷ ČURDA, Jaroslav, STRAUS, Jiří. Kauza Kalivoda – lesní vrah. *Kriminologický sborník*. Praha, 2007, 4, s. 22-31.

Dne 13. 10. 2005 vyšel do lesa nedaleko Brna, kde zastřelil dva náhodné kolemjdoucí manžele. Dne 16. 10. 2005 vyšel opět do lesa v okolí Kladna a zastřelil dalšího náhodného muže, který zde byl na vycházce se psem. Jak bylo později zjištěno, ještě následně chtěl zastřelit dalšího muže na Křivoklátsku, k čemuž nakonec nedošlo. Mrtvé nic nespojovalo, ani Kalivoda k nim neměl žádný vztah. Na české poměry jde o nezvyklou situaci. Tři mrtví za pár dní a zdánlivě bez motivu. To nejdůležitější však mělo teprve přijít. Na základě výborné práce kriminalistů SKPV a poznatků od občanů byl Viktor Kalivoda již dne 20. 10. 2005 zadržen. S policií spolupracoval, k činům plně doznal. Jedinou záhadou byl jeho motiv, který nikomu nechtěl sdělit, tedy ani vyšetřovatelům. Sdělil, že svých činů nelituje a že je udělal jen tak.⁹⁸

Obrázek 15: Kalivoda eskortovaný k soudu⁹⁹

Za zvláště zajímavý fakt lze považovat jeho doznání, kdy sdělil soudu, že střílel, neboť slyšel hlas Olgy Hepnarové, o níž četl knihu od Romana Cílka „Oprátka za osm mrtvých“ (z ní bylo čerpáno i v této práci, viz výše), vžíval se do její pozice, rozuměl jí a chtěl v jejím jméně dokončit, co ona začala. Také počítal s dopadením a nikterak se nesnažil zamaskovat stopy. Stejně jako Hepnarová počítal s nejvyšším trestem. Ten mu také byl dne 16. 4. 2006 vyměřen a to doživotí. Dne 26. 10. 2010 spáchal ve věznici (VTOS) sebevraždu.¹⁰⁰

⁹⁸ ČURDA, Jaroslav, STRAUS, Jiří. Kauza Kalivoda – lesní vrah. *Kriminalistický sborník*. Praha, 2007, 4, s. 22-31.

⁹⁹ CIHLA, Radek. Lesní vrah Kalivoda spáchal za mřížemi sebevraždu. In *iDnes.cz* [online]. 27. 9. 2010 [cit. 2015-01-03]. Dostupné z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/lesni-vrah-kalivoda-spachal-za-mrizemi-sebevrazdu-fvh-/krimi.aspx?c=A100927_125055_krimi_mad>.

¹⁰⁰ ČURDA, Jaroslav, STRAUS, Jiří. Kauza Kalivoda – lesní vrah. *Kriminalistický sborník*. Praha, 2007, 4, s. 22-31.

Z pohledu znaleckého zkoumání z oboru psychiatrie, psychologie a neurologie bylo zjištěno: „U Viktora Kalivody bylo zjištěno vysoké IQ (130), hodnocená jako v pásmu vysokého nadprůměru.... Nebyla zjištěna závažnější duševní porucha, pouze smíšená porucha osobnosti... V rámci klinického vyšetření znalci u obžalovaného nezjistili aktuální sebevražedné tendence.... Efektivita je chudá, labilní, egocentrická. Chybí schopnost empatie. Schopnost sociálního kontaktu je poruchová ve složce afektivní (afektivně nepřizpůsobivý) a motivační (nezájem o lidské okolí). Osobnost Kalivody je uzavřená, anomální, s rysy schizoidy, emoční zploštělosti, sebenejistoty, rigidity, pedanterie, nízké sebedůvěry, dráždivosti a agresivity. Patrně silné obranné mechanismy. Kalivoda má neuspokojené potřeby uznání a uplatnění. Je vnitřně nejistý a nepevný a snaží se to kompenzovat důsledným, přísným sebezpečkováním do všech podrobností. Pevně trvá na svých nárocích.“¹⁰¹

V rámci svého pobytu ve VV Ruzyně napsal domů matce dopis, ve kterém vysvětluje své počínání, přiznává se k motivu a objasňuje okolnosti svého jednání. Od dětství chápal svoji odlišnost od ostatních, připadalo mu, že se mu nic nedaří, trpěl často depresemi, byl uzavřený, neschopný se adaptovat do společnosti. Chtěl mnohokrát spáchat sebevraždu, v tomto jeho pokusy jdou do desítek. Vyhledával vysoké mosty, ze kterých by skočil, ale když došel na místo, nikdy se neodhodlal. Párkrát se pořezal na ruce. Když zjistil, že není schopen sám účinně spáchat sebevraždu, v odkazu na život Olgy Hepnarové se rozhodl pokračovat v jejím duchu a stylizoval se do jejího jednání. Rozhodl se zastřelit co nejvíce osob. Zde vychází pointa uvedení tohoto případu do této práce, neboť opět naplňuje definici Amoku – aktivního střelce. Viktor Kalivoda měl v úmyslu postřílet co nejvíce lidí v pražském metru, kdy po vstupu do zadní části vagónu chtěl počkat, až se vlak rozjede a následně začít střílet. Použil by k tomu své legálně držené zbraně Glock a měl pro tento účel nakoupeny i zásobníky na 30 ran. Dohromady měl s sebou 12 zásobníků náhradních + 2 ve zbraních, celkem tedy disponoval 420 náboji. Chtěl způsobit co největší masakr v metru a není pochyb, že kdyby se k činu odhodlal, nepochybně by se mu to podařilo. V tomto případě to mohla být největší katastrofa způsobená aktivním střelcem nejen v České republice, ale dost možná i ve světovém měřítku. Jenže Kalivoda, který si našel nejdelší trasu mezi stanicemi Nádraží Holešovice a Ládví, jezdil stále v metru i na jiná místa a nebyl schopen rozhodnout. Naštěstí... Proto se rozhodl opustit Prahu a jezdil po celé republice, kde si nakonec odvahu zkoušel na kravách. Dlouho se odhodlával a pak jich

¹⁰¹ ČURDA, Jaroslav, STRAUS, Jiří. Kauza Kalivoda – lesní vrah. *Kriminalistický sborník*. Praha, 2007, 4, s. 25.

pár zastřelil v ohradách na loukách, aby poznal pocit ze zabití živé bytosti. Následně si dodal více odvahy a zastřelil tři výše uvedené osoby a čtvrtou jen náhodně neusmrtil. Ve výsledku se Kalivoda matce omluvil, sdělil, že svých činů lituje, stejně jako obětí a jejich rodin a že chce spáchat sebevraždu, kterou také nakonec uskutečnil.¹⁰²

6.2.3 Jindřich Pirner, 2011 a Barbora Orlová, 2014

Tyto dva poslední případy amoku jsou v České republice nejaktuálnější, každý se odehrál jinak a z jiných pohnutek. Barbora Orlová sice nespáchala svůj amokový útok jako aktivní střelec, ale použila chladnou zbraň-vojenský nůž a neletální pepřový sprej. Nicméně obzvláště případ Barbory Orlové rozhýbal „stojaté vody“ v pohledu na tuto problematiku v celé společnosti České republiky. Zejména Ministerstvo školství začalo vyvíjet aktivitu ohledně bezpečnostních opatření ve školách.

Praha 4-Modřany, Jindřich Pirner, 2011

Poněkud jiná forma amokového incidentu se odehrála v červnu roku 2011 v Praze 4-Modřanech. Opilý a zfetovaný Jindřich Pirner měl u sebe nelegálně drženou zbraň Walther ráže 6.35 mm po zemřelém dědečkovi. Šel si koupit k dealerovi drogy. Cestou potkal mladíka, který po něm chtěl údajně cigaretu, což Pirner odmítl. Údajně ho mladík měl sledovat do podchodu, kde na něj Pirner začal střílet. Zranil mladíka do nohy. Později zemřel; podle znalců ale nelze potvrdit bezprostřední souvislost jeho úmrtí se způsobeným zraněním. Následně nakoupil drogy v restauraci a došel na hasičské cvičiště, kam ho dealer drog pozval na grilování a popíjení v partě mladých lidí, kteří oslavovali konec školního roku. Když tam Pirk dorazil, tak byl odtamtud pro nevhodné chování vykázán, neboť vytahoval pistoli, chlubil se s ní a také se zmínil, že před chvílí střílel. Pirner se však následně vrátil a začal střílet do davu, kdy postřelil jednu dívku do ruky a ještě jednoho dalšího mladíka, který se snažil zabránit jeho jednání a odzbrojit ho. Tento byl střelen do hrudníku. Vrchní odvolací soud ho odsoudil k patnáctiletému trestu za dvě vraždy ve stádiu pokusu a jedno těžké ublížení na zdraví. Motiv jednání Jindřicha Pirnera je zcela odlišný, než u výše jmenovaných předchozích kauz, neboť ten jednal spíše pod vlivem alkoholu a OPL. Střílel bez jakékoliv

¹⁰² ČURDA, Jaroslav, STRAUS, Jiří. Kauza Kalivoda – lesní vrah. *Kriminalistický sborník*. Praha, 2007, 4, s. 22-31.

prokázané příčiny, bez varování, bez chladného plánování. Výsledek jednání je však obdobný a pro společnost značně nebezpečný. V následné době se Jindřich Pirner začal léčit na psychiatrii.¹⁰³

Obrázek 16: Policie zadržela střelce z Modřan¹⁰⁴

Žďár nad Sázavou, Barbora Orlová, 2014

Dne 14. 10. 2014 v 7:30 hod. vstoupila neznámá mladá žena do střední školy obchodní ve Žďáru nad Sázavou. Byla ozbrojena funkční replikou vojenského nože o délce čepele 21 cm a pepřovým sprejem. Před vstupem a po vstupu do školy se začala rozhlížet kolem sebe, aby zjistila, jak to tam vypadá. Krátce na to potkala svou první oběť-dívku, kterou hned napadla nožem a způsobila ji zranění na ruce. Když dívka začala utíkat, žena ji ještě pronásledovala stříkáním pepřovým sprejem. První napadené dívky se zastal mladík-spolužák Michal Vejvoda, což vyvolalo u útočnice další akci, kdy mladíka bodla nožem do trupu. Dívku si chtěla nechat jako rukojmí. Následně jedna ze studentek zavolala policii. Místně příslušná policejní hlídka dorazila během pár minut. Mezitím útočnice chytila jinou studentku a bodla ji nožem do břicha a odtáhla si ji do šatny. Poté policejní hlídka zavolala vyjednavče a zásahovou jednotku. Nejbližší zásahovou jednotkou je zásahová jednotka objektu jaderné elektrárny Dukovany. Policejní vyjednavče dorazil za 28 minut a navázal s útočnicí

¹⁰³ HYBLEROVÁ, Lucie. Střelec Pirner z pražských Modřan poputuje na 15 let za mříže. In *Tiscali.cz* [online]. 2011 [cit. 2015-01-02]. Dostupné z WWW: <http://zpravy.tiscali.cz/strelec-pirner-z-prazskych-modran-poputuje-na-15-let-za-mrize-209820?utm_source=feedburner&utm_medium=feed&utm_campaign=Feed%3A+tiscali-zpravy2+%28Tiscali.cz+-+Zpr%C3%A1vy+%28RSS+2.0%29%29>.

¹⁰⁴ ČT24. Soud poslal mladíka kvůli střelbě v Modřanech na 15 let do vězení. In *ceskatelevize.cz* [online]. Praha : ČT24, 21. 11. 2012 14:14, aktualizováno 21. 11. 2012 15:09 [cit. 2014-12-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/204444-soud-poslal-mladika-kvuli-strelbe-v-modranech-na-15-let-do-vezeni/>>.

kontakt. Útočnice držela rukojmí nůž pod krkem. Vyjednávači se podařilo dohodnout výměnu za rukojmí; sám sebe nabídl za drženou dívku. Při tomto jej útočnice napadla nožem a zranila na hlavě. Následně byla zadržena zásahovou jednotkou. Soudce na Orlovou uvalil vazbu, bude zkoumán její duševní stav.¹⁰⁵

Dalším šetřením bylo zjištěno, že se jedná o 26-ti letou schizofreničku Barboru Orlovou. Školu si vybrala náhodně na internetu. Do Žďáru přijela už den předem, přespala v hotelu a obhlédla školu a okolí. Pozdějšími výslechy svědků bylo zjištěno, že chtěla, aby ji policie na místě zastřelila. Později svého činu litovala. V tomto případě amoku se jednalo skutečně o duševně nemocnou osobu. Michal Vejvoda, který byl bodnut do hrudníku, přes rychlou zdravotní záchranou pomoc zranění podlehl. Ostatní zranění byli zachráněni. Dále bylo zjištěno, že Barbora Orlová již měla obdobné problémy již v roce 2012, kdy 22. května vnikla s nožem do školní jídelny v Havířově. Napadla nožem jednu vychovatelku a vzala si jako rukojmí sedmiletou holčičku. Krátce nato ji zadržela zásahová jednotka policie. Za svůj čin byla původně stíhána, ale později na základě zkoumání jejího duševního stavu bylo stíhání zastaveno, neboť byla shledána duševně nezpůsobilá, nepřičetná, tedy trestně neodpovědná za svůj čin. Byla jí navržena psychiatrická léčba. Po roce na základě psychiatrického posudku byla propuštěna soudem z psychiatrické léčebny v Opavě do ambulantní léčby. To bylo v únoru 2014. Lékař, který posudek vydal, poté, co Barbora Orlová spáchala útok typu amok ve Žďáru nad Sázavou, rezignoval na svou funkci.¹⁰⁶

¹⁰⁵ KORÍNEK, Ondřej, PECHOVÁ, Jana. Útočnice si Žďár vybrala náhodou, když brouzdala po internetu. Školu si předem obhlédla. In *Novinky.cz: Krimi*. [online]. 16. 9. 2014 [cit. 2014-12-27]. Dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/krimi/350698-utocnice-si-zdar-vybrala-nahodou-kdyz-brouzdala-po-internetu-skolu-si-predem-obhledla.html>>.

¹⁰⁶ HRDLIČKOVÁ, Aneta. Vražedkyně si vše pamatuje, projevila i lítost. In *Havlíčkobrodský deník.cz: Zločiny a soudy*. [online]. 17. 10. 2014 [cit. 2014-12-27]. Dostupné z WWW: <<http://havlickobrodsky.denik.cz/zlociny-a-soudy/vrazedkyně/-si-vse-pamatuje-projevila-i-litost-20141017.html>>.

Obrázek 17: Barbora Orlová při převozu do vazební věznice¹⁰⁷

Vyvstává otázka, zda bylo možné situaci v Havířově či Žďáru nad Sázavou anticipovat. Bylo možné učinit nějaká opatření, eliminovat činnost útočnice? Barbora Orlová je podle všeho duševně nemocná osoba se znaky schizofrenie. O svých útocích podle všeho nikoho neinformovala, nezveřejňovala žádné manifesty na internetu, nikomu se nesvěřovala. Ani jedné akci se zřejmě technicky nedalo zabránit. Byly celkem náhlé, nečekané a neavizované. Jedinou šancí na eliminaci druhého útoku typu amok byl pečlivý duševní přezkum a izolace v psychiatrické léčebně již po prvním útoku v Havířově.

6.3 Resumé k dané problematice amoku a navrhovaná řešení

Opět se vynořuje otázka, zda je možné spolehlivě ochránit zájmy a hodnoty společnosti, zejména životy a zdraví osob a účinně eliminovat rizika a hrozby teroristických a kriminálních aktivit typu amok.

Základním principem jakékoliv útočné akce jak teroristické, tak typu amok či násilné kriminální činnosti jiného charakteru je moment překvapení. K tomu ovšem útočník či útočníci potřebují dostatek informací, prostředků a technické zázemí. I přes kvalitní zabezpečení potencionálně ohroženého cíle útoku fyzickými, elektronickými či jinými bezpečnostními systémy není možné samo o sobě zajistit jeho absolutní bezpečnost. Precizně připravený útok ve správném okamžiku je schopen překonat jakoukoliv ochranu.¹⁰⁸

¹⁰⁷ČTK/PAVLÍČEK, Luboš. Barbora Orlová, která v úterý ve žďárské škole zabila šestnáctiletého studenta, je nyní ve vazbě. In *Havlíčkobrodský deník.cz: Zločiny a soudy*. [online]. 17. 10. 2014 [cit. 2014-12-27]. Dostupné z WWW: <<http://havlickobrodsky.denik.cz/zlociny-a-soudy/>>.

¹⁰⁸ BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus I*. Praha, 1999, s. 33.

V červnu 2014 izraelský expert na terorismus Amichaj Magen navštívil blíže neurčená ministerstva a klíčové státní úřady v České republice. Byly zde řešeny problémy terorismu i jednotlivé útoky „osamělých vlků“, jak Izraelci nazývají osamocené útočníky a to ve vztahu k islamizaci světa a celkové muslimské expanzi. Byl řešen i problém osamělého vlka, tedy aktivního střelce jako potenciálního islámského útočníka na židovskou komunitu v České republice. Amichaj Magen uvedl, že bylo zjištěno, že bezpečnostní ochrana České republiky proti terorismu a násilným kriminálním útokům typu amok je na velmi špatné úrovni. Dle jeho slov se dá velmi snadno překonat ochrana nejen běžných objektů, ale i objektů nejvyšší státní důležitosti, kdy se může celkem běžně vycvičený útočník dostat bez větších problémů až ke členům vlády a parlamentu. Vyzýval Českou republiku ke značnému zvýšení pozornosti v oblasti zajištění objektové bezpečnosti.¹⁰⁹

Z předchozího zjevně vyplývá, že i v podmínkách České republiky je nutné aplikovat a systematicky budovat celonárodní program zaměřený na výše uvedenou problematiku v rámci kooperace všech relevantních státních institucí a organizací a implementovat cenné poznatky ze zahraničí k maximálnímu možnému zajištění větší bezpečnosti společnosti a vytvářet komplexní bezpečnostní síta ke ztížení výskytu či eliminaci nežádoucích teroristických aktivit a kriminálních jevů typu amok.

Odpovědnost za celkovou bezpečnost by neměla být pouze v kompetenci státu, ale je nutné ji delegovat také směrem dolů, k malým nestátním organizacím, školám, soukromým subjektům, a v neposlední řadě ke všem občanům. Z toho vyplývá, že občan by neměl být pouze pasivním konzumentem a měl by i v zájmu vlastního bezpečí aktivně spolupracovat a participovat na této celkové bezpečnosti.¹¹⁰

V dalších hlubších navrhovaných opatřeních by se měla objevit přiměřená osvěta a vzdělávání jako forma prevence, zejména pro školy a další důležité instituce, zřízení bezpečnostních skupin, vytvoření typových plánů pro ochranu budov a osob, strategické plány na eliminaci hrozeb tohoto typu, atd..

V České republice se již pomalu ozývají hlasy podivných jedinců i malých skupin, kteří se nechávají inspirovat událostmi aktivního střelce ze zahraničí. Tito jedinci i skupinky vyjadřují podporu tomuto jednání a jejich aktérům. Příkladem může být i neonacistická skupina Fuerza Arma, která zcela přímo v jejich „Nazi Hip Hop“ hudebním videoklipu „Školní střelec“ podněcuje k jednání aktivního střelce ve školách,

¹⁰⁹KAMBERSKÝ, Petr, PEŠEK, Petr. Osamělý vlk může zabít i u vás. *Lidové noviny*. 7. 6. 2014, s. 11.

¹¹⁰DANICS, Štefan. *Bezpečnostní politika ve veřejné správě*. České Budějovice, 2007, s. 5.

oslavuje masakr Erica Harrise a Dylana Klebolda ve škole v Columbine. Oznamuje příchod nové éry těchto krajně společensky nebezpečných a vražedných aktivit.

Co k tomu dodat. Nejen tato skupina je vážným varováním a signálem pro společnost a pro veškeré zpravodajské a bezpečnostní sbory, stejně tak i pro jiné státní instituce, aby obdobné jevy včas podchytily a věnovaly jim patřičnou pozornost. Situaci nelze podceňovat a je nutné se na ni připravit.

V době dokončování této bakalářské práce, dne 24. 2. 2015 se již udál první největší a nejtragičtější amok - útok šíleného střelce v České republice - Uherském Brodě, kdy 63 letý psychicky narušený muž zastřelil v restauraci Družba 8 lidí a pak následně sebe. V této práci však již nebyl prostor pro rozpracování tohoto nejzávažnějšího kriminálního případu svého druhu.

Z důvodu objektivního posouzení a zamezení šíření nepodložené paniky, je vhodné uvést, že na celém světě je přibližně 7 miliard lidí. Na případech zkoumaného problému typického amoku – aktivního střelce se ve světě účastnilo cca 300 kriminálních subjektů, tedy zcela nepatrný zlomek světové populace. Zabije-li teoreticky v některé dané lokalitě např. 20 individuálně jednajících zločinců 20 různých individuálních obětí, jednotlivé případy zajisté nezaznamenají takový zájem a popularitu ve společnosti. A to nemluvě o dalších tisících obětech jiných teroristických akcí ve světě, válečných konfliktech řízených nejmocnějšími vládami světa, etnických čistkách atd.

Kriminálně teroristický akt amoku – činu aktivního či šíleného střelce, tedy jinak nazývaný signální zločin souvisí s teorií tzv. „morální paniky“. Zejména média jsou touto teorií významně vinna. Média se o případ začnou zajímat, skandalizují ho, dochází i ke stereotypům a překrucování problému. Podle S. Cohena je zde velká moc medií manipulovat s veřejným míněním i v oblasti, jakou je bezpečnost a kriminalita. Tato oblast je pro média předmětem trvalého zájmu. Je to mechanismus imitace a v krajním případě i indoktrinace. Agrese v médiích zvyšuje agresivní tendence ve společnosti a mohou inspirovat další pachatele k dalším skutkům.¹¹¹

V roce 2011 se uskutečnil 4. ročník mezinárodní konference „Zvládání extrémních situací“, kde se v rámci mezinárodní policejní spolupráce poprvé v České republice probíralo hlouběji téma Amoku – aktivního střelce. Ve stejném roce proběhlo v České republice v Praze první modelové cvičení dané situace ve škole v Nebuších.

¹¹¹ SMOLÍK, Josef. Šílení střelci: uvedení do problematiky. *Bezpečnostní teorie a praxe*. 2011, 4, s. 98-103.

Na přípravě a realizaci tohoto zkušebního projektu se podílelo množství různých policejních specialistů a dalších skupin IZS. V roce 2013 proběhlo obdobné cvičení těchto složek IZS v pražském metru. Byly získány cenné poznatky, které budou dále analyzovány a využívány pro boj s tímto novým bezpečnostním fenoménem.

Závěr

V úvodu byl definován amok jako násilná aktivita, která se může subsumovat pod nadřazený pojem terorismu, dále cíle útočníka, převážně aktivního střelce. Cílem je tedy povraždit zbraní co nejvíce osob v co nejkratším časovém intervalu, kdy ve většině případů končí tento násilný akt sebevraždou útočníka či zabitím policíí. V práci byla snaha autora poukázat na aktuálnost tohoto problému.

V teoretické části se práce zabývala typologií útočníka, kdy bylo empiricky zjištěno, že se nedá jednoznačně a přesně určit tento typ osoby; jedná se o komplex vlastností a duševních indispozic jedince, který může mít základy v rodinné i školní výchově, v šikaně, životních událostech a problémech, frustracích či negativních sociálně psychologických faktorech. Ve většině případů se nejedná o náhlý zkrat, ale jedná se o závěrečnou fázi dlouhodobějšího procesu. Spouštěčem je poslední bod řetězce negativních zážitků.

Následně byly předloženy indikátory, resp. znakové řady informací, které potenciální útočníci úmyslně či naopak nechtěně vysílají do svého okolí a podle kterých se dá u pozorného okolí identifikovat potenciální přítomnost hrozby násilné aktivity. U daného jedince může jít o změnu chování, např. agresi či naopak sklíčenost, zájem o násilí, PC hry, filmy či hudba s násilnou tematikou, diskuze s přáteli o svých ideách, fascinace ve zbraních a jejich užití, různé manifesty umístěné na internetu a celkové vykazování nestandardní znakové řady v chování.

Dále byl nastíněn postup shromažďování informací útočníkem, příprava na útok, výběr cíle s výskytem značného množství lidí tak, aby mohlo být zavražděno pokud možno co nejvíce nevinných osob. Útočník si pak prověřuje bezpečnost, resp. zranitelnost vybraného objektu. Vlastní útok je pak vykonán za použití různých zbraní, převážně palných, nicméně je využíváno i zbraní chladných, výbušnin, plynů či vozidel. To vše se děje z pohnutek individuálních, teroristických, politických, extrémistických či náboženských.

Přiložený graf zpracovaný na základě dostupných statistik jednoznačně poukazuje na vztah mezi věkem útočníků, jejich počtem a volby místa činu. Graf poukazuje na smutná fakta, ze kterých vyplývá, že nejvíce útoků tzv. amoku – aktivního střelce, je spácháno ve školách a útočníky jsou nejvíce mladistvé osoby ve věku 15-19 let, jako druhá kategorie jsou nezletilí ve věku 10-14 let.

Hledat rozdíly mezi čistým terorismem, organizovaným zločinem či násilnou kriminalitou je velmi těžké. Vždy se jedná o použití krajních forem násilí s velkým stupněm brutality. Jednotlivé metody a prvky jsou obsaženy i ve všech formách těchto uvedených, krajně násilných a nebezpečných aktivit. V případě amoku však nebývá snaha o dosažení následných cílů a zisků; jejich útok končí smrtí, resp. sebevraždou útočníků.

V následné části byl hlouběji analyzován problém násilné kriminality typu amok ve vztahu k získávání a držení palných zbraní. Byly nastíněny různé úhly pohledu na tuto problematiku a to ve vybraných zemích světa; v USA, dále v některých zemích Evropy a České republiky. Závěrem bylo učiněno resumé k dané oblasti, ze kterého vyplývá, že množství legálně držených palných zbraní mezi obyvatelstvem není a morálně ani nemůže být kriminogenním faktorem, který ovlivňuje násilnou trestnou činnost v různých koutech světa. Bylo prokázáno, že palná zbraň je pouze neživá věc, která sama sebe nijak neurčuje. Původem kriminality, tedy i zde řešeného tématu Amoku – aktivního střelce, je pouze zkažená či nemocná lidská mysl. Z empirických studií též vyplývá, že zvýšení počtu zbraní mezi obyvatelstvem může vést i ke snížení kriminality.

V další kapitole byla nastíněna důležitost činnosti zpravodajských služeb, která je nezbytným základem k získávání dat z prostředí o různých nelegálních aktivitách, v případě zaměření této práce konkrétně o teroristických a kriminálních aktivitách. Bez těchto dat není možno učinit potřebná opatření k ochraně zájmů, osob, eliminaci hrozeb i případné preventivní zásahy do prostředí kriminálních subjektů. Byly ukázány zdroje získávání informací a postupy důležité pro zpracování a analýze dat pro eliminaci rizik a hrozeb. Byla předložena konkrétní zpravodajská policejní statistika z Finska, která ukázala vyhodnocené hrozby potenciálního aktivního útoku střelce. V neposlední řadě byl předložen scénář integrace jednotlivých metod jako protiopatření proti aktivním útokům typu amok a návrh na kooperaci státních institucí, která by měla být součástí celonárodního bezpečnostního programu.

V praktické části byl krátce, pouze pro ucelenost práce, zmíněn bodově postup pro řešení krizové situace – zákroku proti aktivnímu střelci v podmínkách České republiky. Výše zmíněný postup je principiálně poplatný pro užití v kterékoliv jiné zemi. Jsou v něm zahrnuta prvotní opatření po oznámení hrozby, organizace na místě události, vlastní zákrok a další činnost po zákroku.

V poslední části práce byly podrobně analyzovány a komparovány nejznámější celosvětové kazuistiky z USA a Evropy a v neposlední řadě i nejznámější případy z České republiky.

Cílem této uvedené kazuistiky (případové studie) bylo předložit příběhy jedinců, jejich sociální a psychologické problémy, příčiny vzniku a postupy v konkrétním jednání, až po fatální konce. Jedná se tedy o kvalitativní výzkum a metodu, která se zaměřuje na poznávání negativních sociálně-psychologických jevů. Jde o konkrétní podobu sociologického empirického výzkumu.

V resumé k této poslední kapitole byly vzneseny otázky možnosti účinné ochrany zájmů ve společnosti, kdy byl konstatován fakt, že spolehlivá ochrana proti precizně vypracovanému a správně načasovanému útoku neexistuje. Byla navržena opatření jak maximálně snížit rizika či eliminovat hrozby pomocí systematicky budovaného celonárodního programu zaměřeného na výše uvedenou problematiku v rámci kooperace všech relevantních státních institucí a organizací a implementace cenných poznatků ze zahraničí. Byl zdůrazněn fakt a nutnost, že na celkové bezpečnosti by se měl podílet každý občan ve státě, tedy nejenom státní organizace; občan by neměl být pouze pasivním konzumentem a měl by i v zájmu vlastní bezpečí aktivně spolupracovat a participovat na této celkové bezpečnosti. Taktéž byly dle zahraničních vzorů navrženy i konkrétní opatření na ochranu různých institucí, včetně škol proti aktivnímu střelci. Z pohledu zahraničního experta jsou však bohužel bezpečnostní opatření v České republice na tristní úrovni.

V závěrečné části resumé byl nastíněn další vývoj - příchod nové éry těchto krajně společensky nebezpečných a vražedných aktivit do České republiky jako závažné varování. Též byl předveden nástin přípravy a činnosti policie a dalších složek IZS v České republice jako odezva na nový bezpečnostní fenomén.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus I*. Praha : POLICE HISTORY, 1999. 141 s. ISBN 80-902670-1-7.
2. BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus II*. Praha : POLICE HISTORY, 1999. 197 s. ISBN 80-902670-4-1.
3. CÍLEK, Roman. *Oprátka za osm mrtvých (Případ Olgy Hepnarové – dívky, která zabijela, protože neuměla žít)*. Praha : C. H. Beck, 2001. 216 s. ISBN 80-7179-285-3.
4. ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2004. 431 s., s. 158 - 168 ISBN 80-86473-86-4.
5. ČURDA, Jaroslav, STRAUS, Jiří. Kauza Kalivoda – lesní vrah, *Kriminalistický sborník*. Praha : KÚP Praha Policie ČR, 2007, 4, 72 s. (s. 22-31).
6. DANICS, Štefan. *Bezpečnostní politika ve veřejné správě*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. 99 s. ISBN-978-80-86708-38-6.
7. HAWDON, James, OKSANEN, Atte, RÄS ÄNEN, Pekka, RYAN, John. *School Shootings and Local Communities: An International Comparison Between United States and Finland*. Turku : Painosalama Oy, 2012. 45 s. ISBN 978-951-29-5220-5.
8. JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha : Leges, 2013. 1224 s. (Glosator) ISBN 978-80-87576-69-4.
9. KAMBERSKÝ, Petr, PEŠEK, Petr. Osamělý vlk může zabít i u vás. *Lidové noviny*. 7. 6. 2014, s. 11, rozhovor s Amichaj Maden- expertem na terorismus, Židovská obec.
10. KOLEKTIV AUTORŮ. *AMOK (zákrok proti aktivnímu střelci), metodická příručka*. Praha : Odbor vzdělávání PP ČR, 2012. 28 s.
11. KOLEKTIV AUTORŮ. Ve většině států USA. *Střelecká revue*. 2002, 4, Praha : Pražská vydavatelská společnost, 2002. 82 s. ISSN 0322-765-47-361.
12. KRIEGER, Wolfgang. *Tajné služby ve světových dějinách*. Olomouc : Fontána, 2006. 368 s. ISBN 80-7336-300-3.
13. KUČERA, Petr. Prodeje zbraní v USA lámou rekordy. *Zbraně & náboje*. 2013, 2, Praha : RF Hobby, 2013. 98 s. ISSN 1212-5210.

14. KUČERA, Petr. USA: Souboj o Druhý dodatek ústavy. *Zbraně & náboje*. 2013, 11, Praha : RF Hobby, 2013. 98 s. ISSN 1212-5210.
15. KUČERA, Petr. Více zbraní, méně zločinů? *Zbraně & náboje*. 2013, 9, Praha : RF Hobby, 2013. 98 s. ISSN 1212-5210.
16. MICHÁLEK, Luděk, VALTA, Jakub. *Základy zpravodajské analytiky*. Praha : Policejní akademie České republiky v Praze, 2014. 128 s. ISBN 978-80-7251-414-4.
17. MICHÁLEK, Luděk. *Základy zpravodajské činnosti*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2011. 130 s. ISBN 978-80-7251-360-4.
18. NOVÁK, Jindřich, ŠPIČKA, Ivan. Deset mýtu o palných zbraních v sebeobraně. *Střelecká revue*. 2001, 8, Praha : Pražská vydavatelská společnost, 2001. 82 s. ISSN 0322-7650-47-361.
19. OPPELT, Robert. Ukradnu autobus a plnou rychlostí vjedu do davu lidí. *Deník Metro*. 10. července 2013, Praha : Mafra a.s., 2013. 20 s.
20. POKORNÝ, Ladislav, *Základy právní úpravy činnosti zpravodajských služeb*. Praha : Policejní akademie České republiky v Praze, 2007. 73 s. ISBN 978-80-7251-242-3.
21. SMOLÍK, Josef. Šílení střelci: uvedení do problematiky. *Bezpečnostní teorie a praxe*. 2011, 4, Praha : Policejní akademie České republiky v Praze, 2011, 150 s. ISSN 1801-8211.
22. SKÝPALA, Martin. 4 největší masakry studentů. *Krimi revue*. 2011, 10, Praha : RF Hobby, 2011. 98 s. ISSN 1804-8455.
23. ŠKODA, Jindřich, VAVERA, František, ŠMERDA, Radek. *Zákon o Policii s komentářem*. Příbram : Aleš Čeněk, 2009. 397 s. ISBN 978-80-7380-160-1.
24. VINŠ, Jan. Švýcarsko: I po zpřísnění baštou liberalismu. *Zbraně & náboje*. 2013, 1, Praha: RF Hobby, 2013. 98 s. ISSN 1212-5210.
25. ZRŮN, Michal. *Úvod do zpravodajství*. Praha : Policejní akademie České republiky v Praze, 2007. 68 s. ISBN 978-80-7251-252-2.

Elektronické zdroje

1. ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK. Obrazem: Unikátní snímky největší české vraždy. In *Týden.cz* [online]. 10. 07. 2013 08:08 [cit. 2015-01-03]. Dostupné z WWW: <http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/krimi/obrazem-unikatni-snimky-nejvetsi-ceske-vrazdy_275925.html?imgBoxOffset=10#thumbs>.
2. CIHLA, Radek. Lesní vrah Kalivoda spáchal za mřížemi sebevraždu. In *iDnes.cz* [online]. 27. září 2010 12:50, aktualizováno 13:52 [cit. 2015-01-03]. Dostupné z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/lesni-vrah-kalivoda-spachal-za-mrizemi-sebevrazdu-fvh-/krimi.aspx?c=A100927_125055_krimi_mad>.
3. ČTK/PAVLÍČEK, Luboš. Barbora Orlová, která v úterý ve žďárské škole zabila šestnáctiletého studenta, je nyní ve vazbě. In *Havlíčkovbrodský deník.cz: Zločiny a soudy* [online]. čtvrtek 17. října 2014, Havlíčkův Brod, aktualizováno: čtvrtek 17. října 2014 [cit. 2014-12-27]. Dostupné z WWW: <<http://havlickobrodsky.denik.cz/zlociny-a-soudy/>>.
4. ČTK/AP. Střelba ve škole ve Finsku. Už jedenáct mrtvých. In *Týden.cz* [online]. 23. 09.2008 13:20, aktualizováno 23. 09. 17:20 [cit. 2015-01-02]. Dostupné z WWW: <http://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/evropa/strelba-ve-skole-ve-finsku-uz-jedenact-mrtvych_81945.html#.VKbUEcny-So>.
5. ČTK/AP. Video: Motiv krvavé střelby ve Fnsku: nenávisť k lidstvu. In *Týden.cz* [online]. 24. 09.2008 10:46 Aktualizováno 24. 09. 13:09 [cit. 2015-01-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/150317-video-motiv-krvave-strelby-ve-finsku-nenavist-k-lidstvu.html>>.
6. ČTK. Vrah z Virginie natočil své poselství na video. In *Novinky.cz: Amerika* [online]. 19. dubna 2007 [cit. 2014-26-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/zahranicni/amerika/113499-vrah-z-virginie-natocil-sve-poselstvi-na-video.html>>.
7. ČT24. Nejhorší masakry na školách. In *ceskatelevize.cz* [online]. Praha : ČT24, 23. 9. 2008 13:07, aktualizováno 23. 9. 2008 17:07 [cit. 2014-12-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/exkluzivne-na-ct24/29637-nejhorsimasakry-na-skolach/>>.
8. ČT24. Soud poslal mladíka kvůli střelbě v Modřanech na 15 let do vězení. In *ceskatelevize.cz* [online]. Praha : ČT24, 21. 11. 2012 14:14, aktualizováno 21. 11. 2012 15:09 [cit. 2014-12-29]. Dostupné z WWW:

- <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/204444-soud-poslal-mladika-kvuli-strelbe-v-modranech-na-15-let-do-vezeni/>>.
9. *Eric Harris & Klebold* [online]. 8. července 2006 [cit. 2014-12-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.guilty.blog.cz/0607/eric-harris-dylan-klebold>>.
 10. HÁJEK, Adam. Nejspíš je šílený, prohlásil advokát norského vraha Breivika. In *iDnes.cz* [online]. 26. července 2011 14:21, aktualizováno 15:38 [cit. 2015-01-02]. Dostupné z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/nejspis-je-sileny-prohlasil-advokat-norskeho-vraha-breivika-prq-/zahranicni.aspx?c=A110726_141333_zahranicni_aha>.
 11. HRDLIČKOVÁ, Aneta. Vražedkyně si vše pamatuje, projevila i lítost. In *Havlíčkobrodský deník.cz: Zločiny a soudy* [online]. čtvrtek 17. října 2014, Havlíčkův Brod, aktualizováno: čtvrtek 17. října 2014 [cit. 2014-12-27]. Dostupné z WWW: <<http://havlickobrodsky.denik.cz/zlociny-a-soudy/vrazedkyně/-si-vse-pamatuje-projevila-i-litost-20141017.htm>>.
 12. HYBLEROVÁ, Lucie. Střelec Pirner z pražských Modřan poputuje na 15 let za mříže. In *Tiscali.cz* [online]. 2011 [cit. 2015-01-02]. Dostupné z WWW: <http://zpravy.tiscali.cz/strelec-pirner-z-prazskych-modran-poputuje-na-15-let-za-mrize-209820?utm_source=feedburner&utm_medium=feed&utm_campaign=Feed%3A+tiscali-zpravy2+%28Tiscali.cz+-+Zpr%C3%A1vy+%28RSS+2.0%29%29>.
 13. KARÁSEK, David. Psychologie zabijáka: depresionik a psychopat. In *Slate Magazin* [online]. 21. 7. 2007 [cit. 2014-10-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.gunlex.cz/aktuality-strelci/psychologie-zabijaka-depresionik-a-psychopat/>>.
 14. KELLY, W. Raymond. *Active shooter – Recommendations and Analysis for Risk Mitigation*. pdf. [online]. New York, USA : Counterterrorism Bureau of the New York City Police Department (NYPD), 2012 [cit. 2014-12-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.nyc.gov/html/nypd/downloads/pdf/counterterrorism/ActiveShooter2012Edition.pdf>>.
 15. KORŮNEK, Ondřej, PECHOVÁ, Jana. Útočnice si Žďár vybrala náhodou, když brouzdala po internetu. Školu si předem obhlédla. In *Novinky.cz: Krimi* [online]. čtvrtek 16. října 2014, Žďár nad Sázavou, aktualizováno: čtvrtek 16. října 2014 [cit. 2014-12-27]. Dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/krimi/350698->

- utocnice-si-zdar-vybrala-nahodou-kdyz-brouzdala-po-internetu-skolu-si-predem-obhledla.html>.
16. KOUKAL, Josef. Masového vraha je těžké odhalit, když žije jako samotář, říká psychologka. In *Novinky.cz: Domáci* [online]. úterý 26. července 2011, 4:23 [cit. 2015-01-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/domaci/240049-masoveho-vraha-je-tezke-odhalit-kdyz-zije-jako-samotar-rika-psychologka.html>>.
 17. KRYNEK, L. Ondřej. Anders Behring Breivik. In *Novinky.cz: Témata* [online]. 2011 [cit. 2015-01-02]. Dostupné z WWW: <<http://tema.novinky.cz/anders-behring-breivik>>.
 18. MARK. USA: Prodeje zbraní trhají rekordy, kriminalita přesto klesá. In *The Daily Caller*, 4. říjen 2011 [online]. 2011 [cit. 2014-26-06]. Dostupné z WWW: <<http://zbrankvalitne.cz/clanky/2011/10/usa-prodeje-zbrani-trhaji-rekordy-kriminalita-presto-klesa/>>.
 19. MOORE, Michael, *Bowling for Columbine : Jsou Američané blázni do zbraní?* dokumentární (Oskarový) film-studie, UA – United Artists an MGM Company, USA, Iconolatry Production Inc., 2002, dostupné z WWW: <<http://www.unitedartists.com/#/our-titles/252/Bowling-for-Columbine>>.
 20. NOVINKY. Breivik dostal 21 let, neodvolá se. In *Novinky.cz: Zahraniční/Evropa* [online]. pátek 24. srpna 2012, 9:44 - Oslo aktualizováno: pátek 24. srpna 2012, 17:37 [cit. 2015-01-02]. Dostupné z WWW: <<http://tema.novinky.cz/anders-behring-breivik>>.
 21. PÍCHA, Alexandr. Kdyby tam někdo slušný měl pistoli, mohly ty děti žít. In *Zprávy.idnes.cz*. [online]. Praha, čtvrtek 17. dubna 2007, aktualizováno: čtvrtek 17. dubna 2007 [cit. 2014-12-29]. Dostupné z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/kdyby-tam-nekdo-slusny-mel-pistoli-mohly-ty-deti-zit-/f98-/zahranicni.aspx?c=A070417_211950_zahranicni_zra>.
 22. POKORNÝ, Jakub, JURKOVÁ, Marcela. Nikdy se nesmál, říkají o lesním střelci známi. In *iDnes.cz* [online]. 22. října 2005 1:00 [cit. 2015-01-03]. Dostupné z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/nikdy-se-nesmal-rikaji-o-lesnim-strelci-znami-fn6-/krimi.aspx?c=A051021_231303_krimi_ad>.
 23. PROTIVÍNSKÝ, Miroslav. *Šikanfakt*. pdf. [online]. 2009 [cit. 2012-12-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/soubor/sikanfakt-pdf.aspx>>.

24. PROFIMEDIA. Mladík se chystal zopakovat masakr ze školy ve Virginii. In *Novinky.cz: Amerika* [online]. 4. dubna 2008 [cit. 2015-01-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/zahranicni/amerika/136903-mladik-se-chystal-zopakovat-masakr-ze-skoly-ve-virginii.html>>.
25. RED.ČTK. Breivik byl nepřičetný, za mříže prý nepatří. Jsem vyvolený, říká. In *Týden.cz* [online]. 29.11.2011 13:13, aktualizováno 29. 11. 14:02 [cit. 2015-01-02]. Dostupné z WWW: <http://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/evropa/breivik-byl-nepricetny-za-mrize-pry-nepatri-jsem-vyvoleny-rika_218698.html#VKcOXcny-Sp>.
26. REUTERS. Tim Kretschmer. Nenápadný žák i šílený střelec. In *Týden.cz* [online]. 11.03.2009 19:45, aktualizováno 11. 03. 21:05 [cit. 2015-01-02]. Dostupné z WWW: <http://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/evropa/tim-kretschmer-nenapadny-zak-i-sileny-strelec_109531.html#VKbZ-sny-So>.
27. REUTERS. Anders Behring Breivik. In *Novinky.cz:Témata* [online]. 2011 [cit. 2015-01-02]. Dostupné z WWW: <http://tema.novinky.cz/anders-behring-breivik>
28. *Tim Kretschmer* [online]. 2009 [cit. 2015-01-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.google.cz/search?q=tim+kretschmer&tbm=isch&tbo=u&source=unun&sa=X&ei=0bnSUqndD4SetAbxyYGoAQ&ved=0CC4QsAQ&biw=1600&bih=699>>.
29. VOSKA, Michal. Nejtragičtější následky střelby ve školách v USA. In *Policejní noviny.cz* [online]. 31. 10. 2014 [cit. 2015-01-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.policejninoviny.cz/nejtragictejsi-nasledky-strelby-ve-skolach-v-usa.html>>.

Ostatní zdroje

1. HEISKANEN, Markus. Risk, Threats, Backgrounds and Cooperation. In *Applications of Police-based Threat Assessment and Threat Screening of Communicated Threats*. Finland, Tampere : Police College of Finland, Tampere, 2012. 46 s. Cepol course 39/2012: „Crisis Management and Planning - School Shootings“, Police College of Finland, Tampere.
2. HYYSSALO, Jussi. *Internet Intelligence in Prevention of Severe Violent Attacks*. Finland, Tampere : Police College of Finland, Tampere, 2012. 52 s. Cepol course 39/2012: „Crisis Management and Planning - School Shootings“, Police College of Finland, Tampere.
3. KOSKELAINEN, Mari. *Evidence Based Knowledge on Violence Risk Indicators*. Finland, Tampere : Police College of Finland, Tampere, 2012. 34 s. Cepol course 39/2012: „Crisis Management and Planning - School Shootings“, Police College of Finland, Tampere.
4. OKSANEN, Atte. *School Shootings and the Culture of Hate and Violence on the Internet*. Finland, Tampere : Police College of Finland, Tampere, 2012. 29 s. Cepol course 39/2012: „Crisis Management and Planning - School Shootings“, Police College of Finland, Tampere.
5. RANDAZZO, M. R., BORUM, R., VOSSEKUIL, B., FEIN, R., MODZELESKI, W., POLLACK W. *Threat Assessment in Schools: Empirical Support and Comparison With Other Approaches*, Washington, DC, USA : US Department of Education, 2005. 156 s. Cepol course 39/2012: „Crisis Management and Planning - School Shootings“, Police College of Finland, Tampere.
6. REID, J., Meloy, D., HOFFMANN, Jens, GULDIMANN, Angela, JAMES, David, *The Role of Behaviors in Threat Assessment: An Exploration and Suggested Typology*. San Francisco : John Wiley & Sons, Ltd. 2011. 279 s. Cepol course 39/2012: „Crisis Management and Planning - School Shootings“, Police College of Finland, Tampere.

Seznam zkratek

- BIS – Bezpečnostní informační služba (kontrarozvědná služba ČR)
- FBI – Federal Bureau of Investigation (Federální úřad vyšetřování a zároveň kontrarozvědná služba USA)
- IQ – Inteligenční kvocient
- IOS – Integrované operační středisko
- IZS - Integrovaný záchranný systém
- KRPZ – Krátká ruční palná zbraň
- MOP – Místní oddělení policie
- NATO – North Atlantic Treaty Organization (Mezinárodní severoatlantická vojenská aliance)
- NBC – National Broadcasting Company (Americká televizní a rozhlasová společnost)
- NBI – National Bureau of Investigation (Národní úřad vyšetřování)
- NVS – Nástražný výbušný systém
- OD - Operační důstojník
- OPL – Omamné a psychotropní látky
- PMJ – Pohotovostní motorizovaná jednotka
- SPJ – Speciální pořádková jednotka
- SKPV – Služba kriminální policie a vyšetřování
- SWAT – Special Weapons And Tactics (zásahová jednotka v USA)
- ÚRN – Útvar rychlého nasazení
- VV- Vazební věznice
- VTOS – Výkon trestu a odnětí svobody
- ZOP – Základní odborná příprava (pro Policii ČR)
- ZOP – Zákon o policii – Zákon o Policii ČR č. 273/2008 Sb.

Seznam grafů

Graf 1: Analýza věku a počtu útočníků ve vztahu k místu činu

Seznam obrázků

Obrázek 1: Skutečný kamerový záznam útočníků z jídelny školy

Obrázek 2: Fotografie Čo Sung-hü vytvořená z jeho vlastního videomanifestu zaslaného do televize NBC News před masakrem

Obrázek 3: Další z fotografií Čo Sung-hü z jeho manifestu

Obrázek 4: Policejní složky připravily na zásah i obrněné transportéry

Obrázek 5: Fotografie Saariho z jeho videoposelství, které umístil na internet

Obrázek 6: Orientační mapa Německa a místa události – města Winnenden

Obrázek 7: Příjezd policejních složek ke škole

Obrázek 8: Fotografie Kretschmera krátce před událostí

Obrázek 9: Orientační mapa události

Obrázek 10: Fotografie Breivika, tak, jak ji sám umístil na svoje internetové stránky

Obrázek 11: Fotografie mladé Olgy Hepnarové

Obrázek 12: Fotografie nákladního vozidla Prahy RN

Obrázek 13: Fotografie místa činu v Praze 7-Holešovicích, třídy Obránců míru

Obrázek 14: Fotografie Kalivody ze soutěžní hry „Chcete být milionářem“?

Obrázek 15: Kalivoda eskortovaný k soudu

Obrázek 16: Policie zadržela střelce z Modřan

Obrázek 17: Barbora Orlová při převozu do vazební věznice

Seznam tabulek

Tabulka 1: Počet útoků v období 1966 – 2010